

על הצדיקים ועל החסידים

אהבת השי"ת
מידות טובות
פרשת השבוע
אלומות אור
מרבתינו צדיקי עולם
פרשת במדבר | תשפ"ו

אל תהיו קמצנים...

הגה"צ רבי חזקיהו מיישקובסקי שליט"א
על הבין אדם לחברו

הגאון רבי אייזיק שר זצ"ל היה אומר בסלבדוקא, שם כולם היו עניים מרודים... אתם כאלו גבירים!!! יום שלם אתם נמצאים בין חברים, כמה חסד אתם יכולים לעשות... להגיד בחיור בוקר טוב... לדבר באכפתיות אמיתית, מה שלומך, מה חסר לך, יש לך חברותא... גבירים! המשגיח הגאון רבי דן סגל שליט"א אמר בהספד על הבה"ח אברהם ישעיהו שפיגל זצ"ל בשיבת 'אמרי משה': כשדיבר על בין אדם לחבירו: אל תהיו קמצנים... תפרגנו ברחבות! מה אכפת לך עוד כמה מילים טובות... תן לו את ההרגשה הטובה, זה יעלה לך כסף?!... כמה שיותר להחמיא לשני שירגיש טוב. ביסוד ושורש העבודה' בהקדמה, מביא את החומר של מילה טובה שאפשר להגיד ומונעים אותה. וכמדומה שאומרים בשם רבי אברהם מרדכי מגור זצ"ל, יש נגעים טמאים ויש נגעים טהורים. מה הענין ב"נגעים טהורים"?... נגעים טמאים באים על לשון הרע, ונגעים טהורים באים על מילה טובה שיכלת לתת ולא נתת... על חוסר פרגון שיכלת לפרגן... זה הבין אדם לחברו. אנחנו יודעים כמה מרן רה"י זיע"א היה מרבה לדבר על זה.

(מתוך 'ארחות חיים' אמור)

באחד מבתי הכנסת שבו למדתי עם הגאון רבי יודל שפירא זצ"ל. בצהריים הגיעו בעלי עסקים שעזבו את הכל ועסקו בתורה

הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל על מתן תורה שקרב ובא

הגב, ועל הכף הניחו חמישה בלוקים או יותר, והפועלים העלו את הבלוקים ארבע וחמש קומות. כך עבדו פועלי הבניין הללו שמונה שעות ביום, ובערב, לאחר העבודה המפרכת היו באים לשטיבל ללמוד תורה. מדהים היה לראות את הפועלים העמלים יושבים והוגים בתורה, שעות על גבי שעות. אני זוכר עוד בשטיבלאך של גור בבני ברק, כיצד חלק מהלומדים הגו בתורה עד השעה שתיים בלילה, ואחרים השכימו קום ובאו ללמוד מהשעה שתיים בלילה עד הבוקר, כך שבכל הלילות למדו תורה, והשלימו את לימוד התורה לכל היממה. ולא רק שם, אלא בכל מקום בארץ ישראל למדו תורה גם במשך הלילה. ישנו סוג אחר של מסירות נפש לתורה. ראיתי זאת באחד מבתי הכנסת של מאה שערים, שבו למדתי עם הגאון רבי יודל שפירא זצ"ל. בשעה שלוש-ארבע בצהריים, הגיעו לבית הכנסת בעלי חנויות ועסקים, שעזבו את הכל וישבו בבית המדרש ועסקו בתורה שעה שעתיים באמצע יום העסקים. הם השאירו בחנות את האשה או מחליף אחר, ובאו לקביעות הנפלאה הזאת.

(נערך מתוך 'אריה שאג' שבועות בהוצאת 'פה נוף')

יום מתן תורה קרב ובא, היום בו עמדו כלל ישראל למרגלות הר סיני, במעמד שלשמו נברא העולם, כמאמר הכתוב (ירמיהו לג): "אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי". ידועים דברי רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל, שאם יהיה מצב, שבכל העולם לא ילמדו תורה, אפילו רגע כמימריה העולם לא יתקיים! אני זוכר, שבבני ברק שלפני שישים-שבעים שנה, היו פועלים שנשאו על גבם או על כתפם בלוקים כבדים ועסקו בעבודת בנייה מפרכת, ומיד אחר עבודתם הקשה הלכו ללמוד תורה. לבני הדור שלנו צריך להבהיר קצת את הדברים. ובכן, בימים ההם הפועלים, פועלי בניין, היו יהודים, והם נשאו את הבלוקים בגופם. מנופים עוד לא פעלו בשרות הקבלנים, הייתה להם כף יוונית, שאליה היו מחוברות כתפיות שהלבישו על

אחרי שיעור במסכת אבות בבית הכנסת הליגמן, יהודי ניגש בשאלה למדנו את המשנה "בן ארבעים לבינה", אם כן, איך זה שאנו רואים אנשים בגילאים הללו שאין להם בינה?...

מחכמתו ואצילותו של מרן הגאון רבי נסים קרליץ זצוק"ל

מאת: הרב א. חפץ

שְׁמֵרֵי מִשְׁמֶרֶת הַקֶּדֶשׁ (ג' כח)

דירות ובכללם הדירה הזו שהיא שניים וחצי חדרים. הבן דילג עליה. המתווך עצר אותו ואמר לו: "נכון שהיא שניים וחצי חדרים, אבל המחיר שלה כמו של שני חדרים. הוא חזר הביתה והביא את הרשימה של דירות בנות שני חדרים, ובכללם הדירה הזו, ולא סיפר מדוע הדירה של שניים וחצי חדרים רשומה בתוך הרשימה. הוא שכת. ממילא, כאשר ראינו את השורה ובה מופיעה דירת שניים וחצי, מיד דילגנו עליה, לא התייחסנו אליה כלל. וכיון שכל הדירות האחרות לא התאימו לנו, השלכנו את הרשימה לאשפה.

לאחר זמן הגיע אלינו מתווך אחר, והציע דירות וגם את הדירה הזו, ואמרנו לו: "אין על מה לדבר, אנחנו לא מחפשים שניים וחצי חדרים!" "אבל היא במחיר של שניים" - אמר. קיבלנו, יצאנו והלכנו לראות אותה. וקנינו אותה. המתווך שמע את הסיפור של אבי הבחור, וטען: אבל לא משנה לי מה התירוץ, כי התחייבתם לשלם לי, לפי מה שכתוב בחוזה. והנה ה'חוזה' שהנחת לי לפני בית הדין, ואין לכם שום תירוץ.

ר' נסים שלח את שני המתדיינים החוצה. ודן עם הדיינים. אח"כ קרא פנימה למתווך, ושאל אותו: תאמר לי אתה מתפרנס מתיווך, או ממתנות? המתווך: בוודאי מתיווך ורק מתיווך, לא ממתנות. אמר לו ר' נסים: אם אתה מאמין לו, כמו שאנחנו מאמינים לו בפרטים של המקרה, אז אם כן, הוא אכן חייב לשלם לך, כי כך חתם על החוזה שלך. אבל אלו לא דמי תיווך, אלא זה דמי מתנה...

המתווך הבין את משמעות הדברים, ואכן לא לקח את הכסף.

אם היה לי כזה ניסיון, אינני יודע מה הייתי עושה

אדם חשוב ת"ח ובעל מוסד תורני לווה שלושים וחמש אלף דולר, מיהודי מרום בעל חסד העושה צדקה בצנעה. בשלב מסוים, החובות של אותו לווה גאו על ראשו, עד שנקלע למצב שהדרך היחידה לצאת ממנו היה, לנסוע לגייס כספים בחו"ל.

אחד מהנושים, עשה לו' צו איסור יציאה מהארץ', כדי שלא יוכל לברוח... האיש התחנן לנושה שהוא לאמור, כי איננו מעוניין לברוח, אלא לאסוף כסף ביגיעה ולשלם את חובותיו, אך ללא הועיל, הנושה לא הוריד את צו איסור

אחרי שיעור במסכת אבות בבית הכנסת הליגמן, יהודי ניגש בשאלה למדנו את המשנה "בן ארבעים לבינה", אם כן, איך זה שאנו רואים אנשים בגילאים הללו שאין להם בינה?... תשובה: אין כזה דבר שבן אדם לא נהיה עם בינה בגיל ארבעים, רק שהשאלה היא במה הוא התעסק עד גיל ארבעים, ה'בינה' משתלבת בדברים שיש בו והוא עסוק בהם. [אם עסק בכסף, וודאי יש לו בינה בכסף, אם באוכל, הוא מקבל בינה באוכל וכו', אבל נכון ואמת כי במה שלא עסק לא תהא לו בינה].

אברך נעלה ותלמיד חכם, הגיע לבית דין, יחד עם מ'תווך דירות'.

המתווך הזמינו לדין לחייב אותו בדמי תיווך. מה הסיפור ביניהם? האברך שלח את בנו החתן, שיכנס למשרד של המתווך לחפש דירה. החתימו אותו במשרד על כל הטפסים המחייבים תשלום דמי תיווך. המתווך הציג בפניו כמה דירות, שאת אחת מהן, הוא אכן רכש בסופו של דבר, אך לא דרכו, אלא דרך מתווך אחר, ושילם למתווך ההוא דמי תיווך. המתווך הציג חוזה, שהוא 'נוסח קבוע' של המשרד שלהם, שהבחור חתם עליו, בו כתוב וחתום, שאם רכש דירה שהוצגה בפניו במשרד עליו לשלם דמי תיווך, בלא כל טענה, וללא כל התחמקות וסיפורים שקנה אותה בדרך אחרת. אם בסופו של יום קנו את הדירה שהראו לו, חייב לשלם לו, בלי כל טענה.

אתה מתפרנס מתיווך, או ממתנות?

המתווך הסביר לדיינים: אני מתווך שנים רבות, היו לי הרבה בעיות ודיני תורה עם אנשים עד שהצלחתי לעשות שטר כזה שמחייבו ומחשק את החותם לחלוטין ואין מי שיכול לרמות אותי.

ר' נסים שאל את פי האברך, כיצד קרה שרכשת את הדירה דרך מתווך אחר?

הוא סיפר: הבן שלי התארס ושלחתי אותו לחפש דירה בת שני חדרים. הבן נכנס למתווך דגן, שהראה לו חמש

היציאה. הגיעו בני המשפחה, לבקש מאותו בעל חסד הראשון המלווה, שילווח לו עשר אלף דולר נוספים, כדי שיוכל לשלם לנושה ולבטל את צו איסור היציאה, ובכך ייצא לאסוף כסף ולהשתקם ממצבו.

המציאות הייתה, מסתברת, שהיה יותר סיכוי שהעשר אלף דולר ילכו אחרי השלושים וחמש הראשונים, מאשר ששניהם יחזרו למלווה בעל החסד.

אותו צדיק בעל חסד הרהר בליבו, אולי בכל זאת התפקיד שלי הוא לעזור לאותו יהודי לווח, למרות החשש של זריקת כסף נוסף לפח. הוא נכנס לר' נסים לשאול, כיצד לנהוג. ר' נסים: "אני לא יודע מה לענות לך".

ה'בעל חסד': אני לא שואל מה ההלכה בזה, אלא כיצד הרב היה עושה?

ר' נסים: אם היה לי כזה ניסיון, אינני יודע מה הייתי עושה. בסופו של יום, החליט בעל החסד להלוות לו גם את ה'עשר אלף דולר' הנוספים.

אחד מידידיו נכנס וסיפר על כך לר' נסים. "גם אני הייתי עושה כמותו!" - אמר הרב.

תמה האיש: אם כן, מדוע הרב לא אמר לו את זה כששאל?! ר' נסים: בכזו סיטואציה, אי אפשר לחייב אדם להלוות כסף נוסף, ואם הייתי אומר לו שאני אישית כן הייתי נותן, הוא היה מרגיש מחויב לתת, והרי אי אפשר לחייב אותו על כך. המשיך ר' נסים: "אך כשכבר הוא עושה זאת מעצמו, אני אומר: וכי יש הוא אמינא לעשות אחרת?! גם אני הייתי עושה את זה!".

בסופו של תהליך, הלווה ההוא הצליח בס"ד, והחזיר גם את החובות הישנות לכל בעלי חובותיו.

כי זו ירושה מאבא ואמא שלו...

סיפר רבי ישראל זיכרמן שליט"א. הגיע אליי בחור עם שתי עגלות עמוסות בכלים מכלים שונים - כלי קרמיקה, כלי חרסין. שאלתי אותו: מה זה? הוא ענה, כי זו ירושה מאבא ואמא שלו... הם לא היו שומרי תורה ומצוות ולא שמרו כשרות, והוא, חזר בתשובה ולומד כאן בבני ברק בישיבה לבעלי תשובה. כעת הגיע אליו משלוח של החפצים מהבית, והנה! אלו הכלים של הוריו, ויש לו סנטימנטים חזקים מאוד אליהם - זה הזיכרון שלי מהבית שגדלתי בו ומההורים שגידלו אותי, והייתי רוצה להכשירם ולהשתמש בהם.

לומר לו שאין אפשרות להכשיר אותם, לא יכולתי לומר לו, זו אחריות גדולה לבחור שנמצא רק בתחילת דרכו. ולהכשיר אותם ודאי שאי אפשר. אמרתי לו, הרב קרליץ מתגורר לא רחוק מכאן, בא וניגש אליו ונשאל אותו. נכנסנו וסיפרתי לרב, את פרטי המעשה.

ר' נסים הסתכל עליו והתעניין: איפה אתה לומד? מה אתה עושה? ענה לו הבחור שהוא לומד בישיבה הנ"ל כבר כמה חודשים.

אמר לו: "הרי כעת, אתה עדיין לא צריך את הכלים לשימוש, כי אתה בחור בישיבה, האם יש לך היכן לשמור עליהם ולאכסן אותם? - כן, "נו, אז תאכסן אותם בשמירה ותבוא בעוד שנה ותשאל".

לאחר שהבחור יצא, שאלתי את רבינו נסים: האם זה בגלל דעת החכם צבי (סי' עה) שמתיר להשתמש בכלי חמץ בפסח לאחר י"ב חודש (ואף שאין סומכים על זה רק בצירוף שיטות נוספות, חשבתי, אולי במקרה הזה לאור הנסיבות היה מקום להקל ולסמוך על שיטה זו) או מטעמים הלכתיים אחרים?

חיך ר' נסים ואמר לי: "לא תפסת... הנך רואה אותו במצבו עכשיו, בראשית הדרך. לאחר שילמד בישיבה שנה שלימה, הוא כבר לא יבוא לשאול. הוא כבר יבין לבד".

עקבתי אחרי העניין. הבחור עשה שטייגען, ולתקופת השנה אף זכה להקים בית. יום אחד פגשתי אותו, התעניינתי ושאלתי: "חכייתי לך, למה לא באת בסוף?"

אמר לי הבחור: "אז היו לי סנטימנטים לכלים הללו, עכשיו כבר הבנתי... [הבחור הוסיף ואמר כי שאל כבר את רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, האם הוא יכול לעשות עם זה גמ"ח לאירוסין למי שצריך כלי צלחת לשבירה למזל טוב שמארסים את הבת...]."

(קטעים מלוקטים מתוך הספר הנפלא 'מילה בסלע')

והשאלה הראשונה ששאל אותי היה, אולי אני רוצה לבוא לחנוכת הבית הנערכת באחד מבתי העיר? והסתכלתי עליו בפליאה - הרי הרגע הגעתי ואני פעם ראשונה פה בעיר ואינני מכיר אף אחד כאן

כ"ק מרן אדמו"ר מתולדות משה שליט"א על אין עוד מלבדו

וְזאת עֲשׂוּ לָהֶם וְהָיוּ (ה)

עבודתו של בר ישראל הוא לחזור בעצמו כסדר על השגחת הבורא עליו, ממה שראה אי פעם אצל עצמו ולהתחזק באמונה שיש מנהיג לבירה והכול על ידיו נעשה, כי יסוד היסודות של היהדות הוא השרשת האמונה, ועלינו לדעת שכדי להיות איש אמונה אין זה תלוי במדרגות רק בהשתדלות בכח המחשבה והדיבור.

ולהתחזק באמונה שיש מנהיג לבירה

המרגיש תלוי ביד ה' זוכה לניסים גלויים, ואז יהא זוכה לחסדי השם אתו גם בדברים כאלו שהם למעלה מן הטבע, כיון ששניהם שווים אצלו שמי שברא את הטבע גם משנה את הטבע למי שרוצה, "כי האיש זה המרגיש עצמו תלוי ביד ה' זוכה לניסים גלויים בכל מיני וסוגי אופנים שאי אפשר לו להאדם לשער". וכדי לשאוב חיזוק וחיות בדבר, להבין ולהשכיל עד היכן הדברים מגיעים אספר מעשי י-ה עם מה שבדידי הוי עובדא, ובזה אגלה טובו וחסדו יתברך ברבים, כי לא יטוש ה' את עמו, ודברינו יבואו להחיות עם רב, היה זה כאשר נסעתי לחו"ל לפני חתונת אחד מבני כשלא היו לי האמצעים לחתונה, והיה זה שבועיים וחצי לפני שמחת החתונה והתפללתי לה' שאראה נפלאות בסכום כסף מספיק לכל ההוצאות בלי שום טירחא יתירה, משום שאין ביכולתי להתרוצץ ממקום למקום, והזמן שלי מוגבל מאוד.

אולי אני רוצה לבוא לאיזו חנוכת הבית

ובעת שהגעתי לעיר ווינה, נכנסתי לביהמ"ד דשם ומצא אותי ראש הישיבה המארח ונתן לי שלום והחזרתי לו שלום, והשאלה הראשונה ששאל אותי היה, אולי אני רוצה לבוא לאיזו חנוכת הבית הנערכת באחד מבתי העיר? והסתכלתי עליו בפליאה - על מה הוא מדבר? הרי הרגע הגעתי וגם אני פעם ראשונה פה בעיר ואינני מכיר אף אחד כאן, [ואף אותו לא הכרתי ממש, רק ראיתי אותו פעם באיזו שמחה משפחתית] ומישהו סידר לי את האכסניה הזו, גם זאת שאיני מאותם האנשים שאני מחפש מקומות ללכת, ומהי ההצעה המוזרה הזו? ברם נכנסה בי מחשבה כזאת שאולי כוונתו הוא שבעל הבית ההוא הינו איש עשיר ושכדאי לי ללכת שם כדי

הן ידועה ומפורסמת חשיבותה של עבודת השמחה, ובפרט במשנת החסידות. ועלינו לדעת כיצד מגיעים לשמחה אמיתית! איך עושים את זה? והנה ידועה אימרתו של הבעש"ט הק' זיע"א שהיכן שמחשבתו של האדם נמצאת, שם נמצא האדם. ובכן מוטל עלינו חובה להתבונן תמיד בדברים המשמחים את האדם, שהיא עיקר גדול בעבודת השם יתברך, כי מצוה גדולה היא להיות בשמחה תמיד, וכל מה שירבה האדם לחשוב מחשבת שמחה, דבר המשמח, ימשיך על עצמו שמחה כי יגל לבבו וישמח כבודו, כי הכל תלוי במחשבה, ואילו כשחושב על איזה ענין של עצבות הופך הוא את עצמו לעצב ודואג, וכמו שכתב בעל התניא [ואתחנן] שכל הרגשי האדם נמשכים אחר מחשבתו.

ולכן העצה היעוצה למי שקונה לעצמו "שם יהודי" הרוצה לעבוד אותו יתברך במדת השמחה כדבעי, להמשיך על עצמו הרגשי השמחה על ידי הכרת גדלות הבורא, שהוא בורא ומנהיג לכל הבריאים, והוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, וכל הקורות מאיתנו היא מה' הטוב, וכי הכל מאיתו יתברך.

לְעִירֵי נִשְׁמַת

הַרְה"ג

ר' אֶלְטֶעֶר מֵרַדְכִי בֵּרַג זצ"ל

ב"ר ר' ז' ז"ל

מֵרַא דֵּאֲתֵרָא דְקַהֲלֵת עֵטְרַת רֵא"ש
מוֹנְסֵי נְיוֹ יוֹרְק

נִלְב"ע ח"י סִיוֵן תִּשְׁע"ו
ת.נ.צ.ב.ה

שיעזור לי אח"כ, וממחשבה למעשה, פניתי ושאלתי אותו האם ההוא איש עשיר הוא? וענה לי - לא, אין לו מדיליה כלום, הוא בחור בודד, מה כבר יש לו, ולאור דבריו אלו, עוד לא הבנתי יותר מדוע פנה אלי בהצעה זו, והיה לי לימוד זכות אחד בשבילו שחשבתי אולי לא היתה לבעלת הבית יכולת לערוך סעודה בשבילי, ורצה בכל זאת לפטור עצמו בהזמנה זו...

ואכן בעבור זאת הסכמתי ללכת אתו, על אף שלא היה לי צורך בסעודה, רק כדי שלא יבוא לאי נעימות כאילו שלא אכלתי, אבל גם בזה טעיתי טעות גדולה... כי כאשר הגענו לביתו של הלה נוכחתי לראות שאנחנו שם רק ארבעה אנשים ביחד - הרב דשם, ראש הישיבה והנהג ואני בעצמי. למדנו שם כמה משניות, טעמנו מעט מזונות ולחיים ובירכנו את בעל הבית בברכות לרוב.

וביקשתי ממנו שיבוא לחדר פרטי וסיפרתי לו שאני מחתן בן

ויהי למחרת בשעות הבוקר המוקדמות הייתי בביהמ"ד באמצע אמירת תהלים, ואז ראיתי אותו נכנס לביהמ"ד והרגשתי שמלמעלה דחפו אותי לדבר איתו על ענייני, ועל אף שלא היה ברצוני להפסיק באמצע אמירת התהלים, וגם כבר אמרו לי בפשטות שהוא עני דל ואביון ואין שום סיבה וטעם לדבר עמו. אמנם כיון שנכנס בי רצון מזה, אזי תיכף נגשתי אליו ואמרתי לו שלום, ועל השאלה האם אפשר לדבר אתו באיזה ענין, נענה ואמר: כן למה לא! וביקשתי ממנו שיבוא לחדר פרטי וסיפרתי לו שאני מחתן בן בעוד שבועיים ואין לי את האמצעים לכך, והגדתי לו ששמעתי ממורי ורבי הגה"ק מקאשוי זצ"ל שאמר איך יכול יהודי לבנות בית חדש בגלות בו בזמן שהקב"ה אין לו בית?

ואמר שיש לזה שני עצות - לעשות חדר מיוחד להכנסת אורחים, או לעזור למישהו אחר לבנות בית, אשר על כן אבקש נא ממעלתכם שיבוא לנו לעזרה לבנות בית נאמן בישראל ולשלם לנו את הוצאות ליל החתונה. ואז שאל אותי בתמיהה כמה זה עולה? ועניתי לו בערך עשרת אלפים דולר, ואמר לי בתמיהה מאיפה יש לי סכום גדול כזה! אני יכול לתת לכם חמישים יורו או מאה לכל היותר, אמרתי לו כי אני רק שאלתי שהרי צריך לעשות השתדלות, ובזה נסתיימה השיחה בינינו.

ואחרי חמש דקות רץ הלה אחרי לביהמ"ד

משם שבתי וחזרתי לביהמ"ד, ואחרי חמש דקות רץ הלה אחרי לביהמ"ד עם הכסא גלגלים, ואמר לי שיש לו איזה

רעיון בעבורי שינסה לדבר עם איזה אדם על זה וביקש ממנו שאתפלל שיצליח, ואכן בסופו של דבר הסתדר הדבר והפליא בזה שדיבר עמו על בקשתי, ואותו איש שלח את כל הסכום האמור ישר לבעל האולם.

הפלא השני של הסיפור הוא, ממה ששמעתי לאחר מכן, שכבר חודשיים לחצו עליו כבר לקיים את חגיגת חנוכת הבית [משום שהוא אדם בודד, והם חפצו לחזקו בכך], ובכל פעם הוא דחה את זה בתירוץ אחר, ובדיוק באותו היום כשהגעתי לווינה, הוא התקשר לבעל האכסניא שלי והודיעו שהיום הוא עורך חנוכת הבית. ענה לו המארח שאי אפשר לעשות היום משום שמגיע אצלו אורח חשוב מא"י והוא לא יוכל לבוא, אבל הוא התעקש ולא הסכים לדחות בשום אופן, וציווה עליו שיבוא עם האורח...

ועוד בו שלישיה - הרי לא מדובר בסעודה למאות איש שלא היה באפשרות לדחותה, אלא בכמה מוזמנים בודדים ובשתיית לחיים, ומה אכפת לו לדחות את החגיגה הקטנה ביום יומים?! וכך זכיתי לראות את יד ה' בלי שום הסבר בזה. שכאשר הקב"ה מעורב בדבר כבר לא צריך שום הסבר, כיון שעלינו לדעת היטב שרצון ה' נעשה בשלימות, אף שמכל הצדדים הוא נעשה נגד השכל וההגיון.

והיוצא מדברינו אלה, כי את זאת צריכים אנו לקבוע היטב בלבנו כי ה' הוא האלקים ואין עוד מלבדו, וכל הנעשה בעולם הוא על ידי הקב"ה בהשגחתו הפרטית, כי גם הנהגת הטבע מתנהגת על פיו, כמו בלמעלה מדרך הטבע.

וכל אדם חייב לפי שיעורו וקט שכלו לאמץ ליבו ודעתו בדבר זה, ליתן רוחו ונפשו בתחילת התעוררות לפי בחינתו, ואזי מגלין לו גם כן מלמעלה לבוא על תכלית ההשגה, ע"ד מאמרם ז"ל אדם מקדש עצמו מעט מלמטה מקדשין אותו הרבה מלמעלה, וזאת דווקא על ידי תחילת התעוררות מעצמו בבחירה חפשית שביד האדם היא.

(קטעים מתוך קונטרס 'שפת חיים' אייר)

מכירי וידידי סיפרו, כיצד כיבד אותם בעוגיות ומעדנים, באומרו להם: 'מאכלים אלו אסורים עלי באכילה, עקב בעיות רפואיות, ההנאה היחידה שיש לי מהם, זה לראות אחרים האוכלים אותם... אל תקחו ממני הנאה זו!'

מאצילות הליכותיו של ראש ישיבת קרית מלך, הגאון רבי שמואל יעקב בודשטיין זצ"ל

בעונת השידוכים. ובכן, הבה נתאר לעצמנו כי מישהו מביט בך בשעה זו ורואה אותך מהלך לצד אדם עם זקן לבן, ובעל הזקן הלבן נושא תיק כבד, ואתה פוסע לידו בידיים ריקות... כיצד יראה הדבר? אין מנוס אלא שתיתול את התיק..." לא הזמינו רבי שמואל יעקב והרבנית אל סעודות השבת אף לא אורח אחד!

ביתו של רבי שמואל יעקב היה, כידוע, בית ריק מילדים, משום כך היו הוא והרבנית מרבים בהבאת אורחים לסעודת השבת. הבאה זו היתה בשפע רב - עיתים וסעדו על שולחנם עוד כשלושים איש! סעודות אלו היו אצל רבי שמואל יעקב בגדר עבודת קודש. הוא היה מרבה לומר בהם 'מאמרים' עמוקים מענייני פרשת השבוע ועניינים אחרים, כמו כן היה משורר עם הציבור הגדול שירי דבקות.

והנה אירע פעם כי במשך שלושה חודשים רצופים, לא הזמינו רבי שמואל יעקב והרבנית אל סעודות השבת אף לא אורח אחד! את כל הסעודות במשך הזמן הזה אכלו הם לבדם, שני אנשים ליד שולחן אחד, בליל שבת, בשבת בבוקר, ובסעודה השלישית. כך במשך שלושה חודשים. מה אירע? אח"כ נודע הדבר: שכן אחד שלהם הגיע לידי מצב כלכלי קשה ביותר. הדבר נודע לרבי שמואל יעקב, והוא סיפר על כך לרבנית. הוא חיווה דעתו, כי מן הראוי שהם ינסו לשקם את המשפחה על ידי תמיכה קבועה במשך שלושה חודשים. שאלה הרבנית: וכי מהיכן נעמוד בכל ההוצאות הללו? הציע רבי שמואל יעקב כי במשך תקופה זו ימנעו מאירוח אורחים, ואת הכסף שיחסכו, יתרמו לאותו שכן! כה נחוצות היו סעודות-רבות משתתפים אלו עבור רבי שמואל יעקב והרבנית, אבל כדי לסייע לאותה משפחה עמדו וויתרו עליהן...

בלילות שבת היה רבי שמואל יעקב מוסר שיעור-חומש בביתו. השיעור התקיים מיד לאחר הסעודה. אחד מבני הישיבה שלא היה רגיל להשתתף בשיעור החומש, הזומן לסעודת שבת אצל רבי שמואל יעקב. רבי שמואל יעקב הבין אל נכון כי הבחור יחוש אי נעימות לעזוב את הבית מיד אחרי הסעודה מבלי להשתתף בשיעור. על כן, מיד אחר הסעודה, פנה אליו ואמר לו: אין שייכות בין הסעודה

נוסח הברכות של רבי שמואל יעקב למבקשי ברכתיו, היה: "שתהא נפשך חושקת בתורה, ותגדל תלמיד חכם אמיתי". ומיהו תלמיד חכם אמיתי? תלמיד חכם אמיתי, אמר, הוא מי שיש לו חוט המשולש של שלושה אלו: תורה, יראת שמים, ומידות טובות מידות טובות, הנהגה נכונה בין אדם לחבירו, זהירות בכבוד הזולת - כל אלו היוו עבור רבי שמואל יעקב אבן בוחן לכל האדם כולו. 'עלינו לדעת', היה אומר, 'כי הגשמיות של השני היא הרוחניות שלנו'.

בשמחת בר-מצוה אצל תלמיד, בה השתתף רבי שמואל יעקב, לחש בעל השמחה לצלם כי ינסה להשיג תמונת תקריב איכותית מרבו, על מנת שיוכל להגדילה ולתלותה בביתו. הצלם בתמימותו לא חשב פעמיים. ניגש לרבי שמואל יעקב עצמו, ושאל אותו אם יסכים להצטלם באופן שביקש בעל השמחה... רבי שמואל יעקב לא הררה ולו שניה אחת. 'ודאי ודאי' השיב. מיד נעמד, יישר את כובעו, יישר את קמטי חליפתו, סידר קלות את זקנו, ושאל את הצלם אם המראה מתאים לדרישות... סיפור זה אופייני לרבי שמואל יעקב מאוד. עם כל הנכבדות שאפפה אותו, וביודעו גם כבוד התורה מהו - עם כל זאת בער בו רצון להיטיב לזולת, ועבור זאת היה מוכן למסור את עצמו. אם פלוני רוצה תמונה ממנו, הוא יעשה הכל כדי לסייע לו להשיג אותה.

ההטבה לאחרים היתה אצל רבי שמואל יעקב מקור הנאה. עקב בעיות רפואיות, היה רבי שמואל יעקב אסור באכילת מאכלים מסויימים. כל מכיריו וידידיו לאורך כל השנים, מספרים כיצד כיבד אותם בעוגיות ומעדנים האסורים לו באכילה, באומרו להם: 'מאכלים אלו אסורים עלי, ההנאה היחידה שיש לי מהם, זוהי לראות אחרים האוכלים אותם... אל תקחו ממני הנאה זו!'

בעל הזקן הלבן נושא תיק כבד, ואתה פוסע לידו בידיים ריקות

בחור ליווה את רבי שמואל יעקב בדרכו. בידו של רבי שמואל יעקב היה תיק כבד, והבחור התנדב לקחתו. רבי שמואל יעקב סירב; איני רוצה להשתמש בתלמיד חכם... בהמשך הדרך חזר בו רבי שמואל יעקב: "הלא הנך עומד

לשיעור; אם אינך רגיל להשתתף בשיעור, יכול אתה לחוש בנוח ולחזור מיד לשיבה...

מכוון ב'מלך עוזר ומושיע' על כל הבחורים המבוגרים

'בכל ברכה וברכה בשמונה עשרה', אמר רבי שמואל יעקב פעם ברגע של גילוי לב, 'אני מכווין על הצרות של האנשים הקשורות לברכה זו'. 'אותך אני מזכיר בכל תפילה', אמר פעם לתלמיד. 'מאז שאשתך חלתה, אין תפילה שאינני מזכירה', שמע ממנו תלמיד אחר. 'למעלה מארבע שנים, יום ללא יוצא מן הכלל, התפללתי על צרתו של פלוני', סיפר בהזדמנות אחרת.

רבים מידידיו גילו בדיעבד כי הוא מתפלל בהזכרת שמם באופן קבוע. ולא רק מתפלל - אלא שופך דמעות עבורם. היה אומר שמכוון ב'מלך עוזר ומושיע' על כל הבחורים המבוגרים שזקוקים לזיווג. כשעלה לתורה, עשה 'מי שברך' עבור החולים, אלו שהכיר ואלו שביקשוהו להעביר עבורם. הוא הקריא רשימה ארוכה מאד של כל השמות על פה, שם החולה ושם האם.

חברות אמיתית כיצד? רבי שמואל יעקב היה אדם חברותי מאד. חברים רבים היו לו, וכלפי כל אחד מהם חש כאת. ולא רק הוא חש כך כלפי אחרים, אלא גם רבים אחרים חשו כלפיו כאחים ורעים קרובים, ואלו היו מכל הגילאים, צעירים ומבוגרים.

בהקשר זה היה רגיל רבי שמואל יעקב להביא את דברי הבעל הטורים, על הפסוק 'והיו הכרובים פורשי כנפיים למעלה... ופניהם איש אל אחיו'. על פסוק זה כותב בעל הטורים 'כמו שני חברים שנושאים ונותנים בדברי תורה'. מה פשר הדברים? מדוע 'פניהם איש אל אחיו' מוכרח להיות באופן של חברים העוסקים בתורה?

ביאר רבי שמואל יעקב: התקשרות בין אדם לאדם באה על ידי דיבור. אם תוכן הדיבור הוא עניינים פשוטים - אף ההתקשרות היא פשוטה וחיצונית. אבל אם היא באה על ידי דיבור בתורה ובחכמה, ההתקשרות עמוקה ופנימית יותר, ונוצר בין המדברים חיבור מושלם.

היות ופני הכרובים איש אל אחיו, באה לסמל את החיבור בין הקב"ה לישראל, שהוא חיבור עמוק ביותר, ולפיכך אין למשול לה אלא חיבור 'איש אל אחיו' שבא על ידי דברי תורה. והוסיף רבי שמואל יעקב: נקודה זו המתבארת בבעל הטורים, יכולתי להוכיח אותה מקורות חיי. היו לי חברים וידידים רבים במשך כל השנים, מהם שגיליתי להם מסתרי וסודותיי. אמנם, במהלך השנים לא נשאר הרבה מאותן חברויות. חברים באו וחברים הלכו, ואלו התחלפו באלו.

רק אותם אלו שחברותנו היתה מיסודת על דיבור בדברי תורה - רק הם נותרו חברים לעד. עם אלו, אף אם במשך שנים לא נפגשנו ולא שוחחנו - כאשר חזרנו ונתראנו זה עם זה, צפה ועלתה מיד החברות העזה והפנימית שנוצרה בינינו על ידי דברי התורה!

הייתי חלש ומותש ולא יכולתי לרקוד הרבה

כשהיה נשאל אימתי יש ללכת לחתונה של חבר, היה משיב: היסוד של הכל הוא הכרת טובה. למדתם יחד? היה לכם קשר מיוחד? נהנית ממנו עצה ותושיה? עליך להשתתף בשמחתו.

'היתה חתונה אחת', סיפר, 'ששהיתי בה זמן רב. הייתי חלש ומותש ולא יכולתי לרקוד הרבה, ובכל זאת שהיתי שם כשעה. הגעתי בעיקר, לא בגלל מעלת החתן ובגלל שהוא בקשר קרוב עמי, אלא יותר מזה - מפני שהיה לומד בשעות מאוחרות עם חברותא ליד מיטת הרבנית בבית החולים כדי שלא תשאר בלילות לבדה'. וסיים: 'הכרת הטוב, כפי שהורוני רבותי, היא מעל הכל, והיא החשבון העיקרי בכל השאלות מסוג זה!'

כשהיה רבי שמואל יעקב מדריך חתנים מהישיבה, היה אומר להם כי עליהם להודות לאשה ולהכיר לה טובה על כל דבר ודבר. 'אין לכם', היה אומר, 'לקבל את מעשיה כמובנים מאליהם; עליכם להכיר לה טובה כאילו לא מגיע לכם דבר'.
(מתוך מוסף שבת קודש יתד נאמן בהר תשפ"ב)

זכורני, שבהיותי אברך צעיר, למדתי עם חברותא ששימש כשוחט, או מנקה, מקצוע בעל השלכה הלכתית משמעותית. ולמדנו בשולחן ערוך, כאשר עבורי - היה מדובר בידע תיאורטי, אולם עבור החברותא - הידע היה נחוץ היה לו לעבודתו היומיומית

הגאון הגדול רבי שלמה קניבסקי שליט"א על הדרך להצלחה ברוחניות

וְשָׁמְרוּ הַלְלוּם אֶת מְשֻׁמְרַת מְשֻׁכְּנֵי הָעֲרִיט (א' כז)

והוא הדין במישור הרוחני: אמנם אדם שיצאו רוב שנותיו והוא לא חטא - אינו עלול עוד לחטוא. אולם במה דברים אמורים? בשעה בה אין בעולם מגיפה רוחנית... בשעה בה חידקים של כפירה ואפיקורסות אינם מטיילים את חיתתם על האנושות... אולם בשעה בה ישנה מגיפה רוחנית בעולם - לאיש אין ערובה לכך שיינצל ויצליח לשמור על מדרגתו!

על אף שנכנס שמונים פעם לקודש הקדשים

וזה מה שקרא ליוחנן כהן גדול. בתקופתו, המינות, רוח הכפירה של הצדוקים, הרעילה את העולם בחידקים של כפירה, וכנגדם - לא היה די בחיסון הטבעי של יוחנן הצדיק... על אף שהיה צדיק גמור במשך שמונים שנה, על אף שנכנס שמונים פעם לקודש הקדשים ויצא בשלום, בסופו של דבר - מגיפת הכפירה הכריעה אותו, והוא נעשה לצדוקי! אלא שעדיין, אנו לא מבינים: מדוע דוקא הוא הושפע מהאווירה המורעלת ששררה באותם ימים? מדוע לא הושפעו ממנה גדולי עולם אחרים שחיו בתקופתו? התשובה לכך הינה, כפי שאומרת הגמרא בעצמה: אל תאמין בעצמך עד יום מותך!

בשלב מסויים, אדם עלול להיתפס לתחושה, כביכול עבודתו הרוחנית כבר מתנהלת באופן טבעי מבלי שהוא יידרש להמשיך לעמול, להלחם ולהאבק על התעלותו. במקום לאחוז את המושכות בחזקה. הוא עלול להרפות מעט מהמשוטים, ולסמוך על הזרם שיוביל אותו אל מחוז חפצו. וכאן, בדיוק, טמונה הסכנה: משום שאדם אינו יכול להאמין בעצמו לעולם! ברגע שבו אדם מפסיק להילחם, מפסיק להאבק, מאבד את העירנות לרגע ומאפשר לעצמו להיסחף עם הזרם - הוא למעשה מעמיד את עתידו הרוחני בסכנה מוחשית קיומית! כפי הנראה, זה מה שקרה ליוחנן כהן גדול... לאחר שמונים שנות עבודה רוחנית, הוא הרשה לעצמו להניח מעט למאבק, מתוך הנחה שהסכנה כבר אינה מרחפת על ראשו... ובנקודה הזו - הוא התבדה: ברגע שבו

כשאנו עומדים בתחילת הזמן, כל אחד מאיתנו חדור ברצון עז, לשקוד על תלמודו יום ולילה. כל אחד מאיתנו מרגיש שהוא רוצה להיות ב'זמן' הקרוב המתמיד הגדול ביותר בישיבה, להתפלל כל תפילה בכוונה וברצינות, להגיע בזמן לכל סדר, לשלוט באופן מלא בכל סוגיה שנלמדת בישיבה, ולנצל כל רגע אך ורק ללימוד התורה.

הבעיה היא, שההחלטות הטובות הללו, מחזיקות מעמד במקרה הטוב אולי שבוע שבועיים... אט אט אנו מגלים שהרצונות אמנם יפים מאד, אבל הם מתפוגגים באותה מהירות שהם נוצרו... ככל שנוקפים הימים, ההתמודדות הולכת ונעשית קשה יותר ויותר, עד שרבים מאיתנו אינם מצליחים לעמוד אפילו בחלק קטן מההחלטות הטובות שקיבלו על עצמם.

הגמרא במסכת ברכות (כ"ט:)"תנן: אל תאמין בעצמך עד יום מותך, שהרי יוחנן כהן גדול שמש בכהונה גדולה שמונים שנה - ולבסוף נעשה צדוקי".

האם אנו יכולים לתפוס את משמעות הדבר? יוחנן שימש ככהן גדול במשך שמונים שנה. הוא היה הכהן הגדול מאחיו, הצדיק מכולם, הקדוש מכולם. במשך שמונים שנה, מדי שנה בשנה, ביום הכיפורים, הוא נכנס אל קודש הקדשים - אל המקום המקודש ביותר, ויצא בשלום בלי פגע! הלא ידוע, כי אילו נמצא שמץ של חטא בכהן הגדול - הוא לא היה זוכה לצאת בחיים מקודש הקדשים... ואז, לפתע, הוא נעשה צדוקי. איך זה יכול להיות? התשובה המקובלת הינה, כי אמנם ידועה הבטחתו של הרמב"ם, מי שישמור על הכללים שמסר בנושאי בריאות הגוף, יאכל את המאכלים הבריאים בצורה הנכונה ויקפיד על סדרת הכללים שמונה הרמב"ם במפורט - לא יחלה לעולם. אולם ברור, כי הבטחתו של הרמב"ם אינה מתייחסת למצב בו תשתולל מגיפת חולירה בעולם... כאשר חידקים מסתובבים באויר, אין לאף אחד ערובה לבריאות תקינה - גם אם הוא שמר על אורח חיים בריא לחלוטין!

הוא הניח את המושכות מידי - הוא הושפע מהאקלים הרוחני הקלוקל ששרר בעולם בימיו, והיה לצדוקי!

למדתי עם חברותא שהגדיר את עצמו כ'קצב'

וכאן, אין ספק, שכל אחד מאיתנו רוצה לדעת: מה ניתן לעשות בכדי לשמר את ההתלהבות הראשונית שנהיה עדיין חדורים באותה מוטיבציה ושאיפה.

ככדי לשמר את ההתלהבות הזו, יש להקפיד על הצבת אתגרים חדשים מדי תקופה! לא להמתין עד שנרגיש את השחיקה מכרסמת כל חלקה טובה, אלא להקדים רפואה למכה, ויפה שעה אחת קודם! מדי שבוע שבועיים, מומלץ לכל אחד להציב לעצמו אתגר חדש, שימנע ממנו לדשדש עם הזרם - ויציב אותו במסלול של התמודדות בלתי פוסקת! זכורני, שבתקופה מסויימת, בהייתי אברך צעיר, למדתי עם חברותא שהגדיר את עצמו כ'קצב', למרות שלמעשה - הוא שימש כשוחט, או מנקה, מקצוע בעל השלכה הלכתית משמעותית. אנו למדנו חלק יורה דעה בשולחן ערוך, כאשר עבורי - היה מדובר בידע תיאורטי, אולם עבור החברותא שלי - היה מדובר בידע שנחוץ היה לו לעבודתו היומיומית.

והנה, איך מקובל ללמוד יורה דעה? כמובן - בתחילה לומדים את הטור והשולחן ערוך, את ה"ט"ז ואת הש"ך, ואחר כך עוברים לפרי מגדים... כידוע, מקובל כי מי שאינו יודע פרי מגדים מפורש - הרי הוא בבחינת 'טועה בדבר משנה'... מדובר בפוסק בסיסי ויסודי, שדבריו מהווים בסיס הלכתי לכל פסק הלכה למעשה!

הפרי מגדים - אינו פוסק אף פעם את דבריו באופן חד משמעי. הוא מעלה צדדים לכאן ולכאן, הוא משאיר ב'צריך עיון', הוא מפנה לעיין בסוגיות שונות, אך אינו מכריע כך או אחרת. גם בהקדמתו - הוא מציין כי אין לסמוך על דבריו הלכה למעשה, שהרי לא היה אלא מלמד תינוקות... כך הוא תפס את עצמו, בענוותנותו הרבה.

כמי שהורגל בשיטת הלימוד הישיבתית, ביקשתי לעמוד על כל פרי מגדים בעיון ובדקדוק, לפתוח את כל הסוגיות שהוא מזכיר ולעיין בהן היטב, עד שיתבררו הדברים כשמלה. מבחינתי, הייתי מוכן להתעכב יום או יומיים על כל דיבור בפרי מגדים, עד שתתבררנה לי סברותיו לאשורן.

עם מה הייתי יוצא ביד בשורה התחתונה?

אולם לחברותא שלי, כאמור, היו תכניות אחרות... הוא היה זקוק לידיעת ההלכות על בוריין - משום שאצלו הן באו לידי שימוש באופן יומיומי ומעשי! משום כך, הוא התנגד לדרך הלימוד שהצעת, והבהיר לי במילים שחקוקות על

ליבי מאז ועד היום: "ידידי, אמור לי: יש לך איזו תכנית בחיים - או שאתה מבקש רק להעביר את הזמן? כי אני - רוצה לדעת היטב את הלכות שחיטה!". כך הוא אמר לי, וכבר אז, קיבלתי את דבריו מתוך הכרה בצדק הטמון בהם. אילו הייתי ממשיך לעמוד על כל דיבור בפרי מגדים, ייתכן שבאותה תקופה הייתי מבין את סברותיו בעמקות רבה יותר... אולם עם מה הייתי יוצא ביד בשורה התחתונה? עם כלום! וכשאדם יוצא כשמאומה לא נותר בידו - אין סיכוי שהוא יוכל להמשיך כך יום אחרי יום, שבוע אחרי שבוע, חודש אחרי חודש ושנה אחרי שנה...

לעומת זאת, כשיש לאדם תכנית מסודרת, בין אם הוא יודע שברצונו לשלוט באופן מקיף בהלכות שחיטה, ובין אם ברצונו לשלוט היטב במכמניה של סוגיית 'שנים אוחזין בטלית' - הרי שהוא מציב לעצמו יעד, עומד בו, ומתמלא בסיפוק! ואז, הוא מציב לעצמו יעד נוסף, סוגיה נוספת שהוא רוצה לשלוט בה היטב, ושוב: הוא משיג את היעד, מתמלא בסיפוק, וממשיך את הסוגיה הבאה... וכן הלאה! לעומת זאת, כשאדם מתנהל בלי תכנית מסודרת - הוא אינו משיג מאומה. הוא אינו נשאר עם כלום ביד. הוא יכול להחתיים כרטיס נוכחות על ארבע שעות לימוד בסדר א', שלש שעות לימוד בסדר ב' ועוד שעותיים בסדר ג'... אבל בסופו של דבר - הוא נשאר בלי כלום! לכל היותר הוא מעביר את הזמן בצורה חיובית יחסית... דבר אחד בטוח: לאורך זמן - זה לא יוכל להחזיק מעמד!

ולשם בדיוק, חותר גם היצר הרע

כידוע, כשבני ישראל עבדו בפרך במצרים, אחת השיטות בהן נקטו המצרים בכדי להתיש אותם ולהחליש אותם -

זצ"ל, כבר צווחו על כך גדולי עולם! ה'סטייפלער', ה'חזון איש', ולמעלה בקודש - כולם עוררו כל כך, שהלימוד החשוב ביותר הינו: הבנה בסיסית של הסוגיה, של הגמרא, של השיטות השונות בראשונים, של ההבדלים ביניהן, של הקשיים שמתעוררים בכל אחת מהן - והמעלות שכל אחת מהן מביאה עמה!

הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל היה נוהג לומר: "ישנם כאלו, שכאשר אין להם קושיה בסוגיה - לא טוב להם... אולם אני, דעת אחרת עמדי... אני, כאשר אין לי קושיות - אני מאושר! אם אין לי קושיה - זה הכי טוב, כי המשמעות הינה שהכל מובן!"...

את הגישה הזו מומלץ לכל אחד מאיתנו לאמץ: אין מקום להתבייש בכתיבת 'סיכום סוגיה' שאין בו כל חידוש... להיפך: זו ה'חבורה' הטובה ביותר... לסכם בצורה ברורה: מה כתוב בגמרא? מה מבאר רש"י? מה מקשה על כך התוספות? כיצד מבארים האחרונים את תירוצם של התוספות? וכן הלאה... כי בסופו של דבר, אחרי שכבר שמענו את כל הקושיות והתירוצים של האחרונים, את המהלך של רבי שמעון שקאפ ואת הסברות של רבי ברוך בער, הרי המטרה היא אחת: להבין את מה שכתוב בגמרא! ואם בחור הבין את הגמרא כמו שצריך, וביכלתו לסכם את הסוגיה עד שהיא ברורה ונהירה לו - הרי שהוא השיג את המקסימום שניתן לצפות לו... הוא השיג את המטרה: הוא יודע ומבין את הגמרא - אשר זהו היעד שכל הראשונים והאחרונים חתרו אליו!

אם נצמד בדרך זו, נוכל להיות כל חיינו במהלך של התקדמות. של חתירה להשגת יעדים נוספים, חדשים. כך, אנו נהיה מאותגרים על בסיס קבוע, חדורי חשק ומוטיבציה. וכך, גם חודשיים אחרי תחילת הזמן - תלווה אותנו התלהבות בדיוק כמו בימים הראשונים, ואנו נתקדם צעד אחרי צעד אל הגדלות, תוך הקמת הבנין הרוחני שלנו נדבך על גבי נדבך!

(קטעים משיחת ועד לתלמידים - מתוך הספר 'נפשי חמדה')

היתה: הצבת דרישה להקמת ערים במקום בו הקרקע לא היתה ראויה לבניה, מה שגרם לקירות שהוקמו בעמל וביזע להתמוטט מדי יום ביומו... המצרים הבינו, שאדם שעובד מבלי לראות תוצאות, מבלי להבחין בהתקדמות - אינו יכול להמשיך כך לאורך זמן... הוא יותש, יוחלש, ויאבד את המוטיבציה מהר מאד!

ולשם בדיוק, חותר גם היצר הרע... הוא מפתה אותנו ללמוד בלי תכנית מסודרת, בלי הצבת יעדים ברי-כיבוש, בכדי שאנו נמצא את עצמנו חודש או חודשיים אחרי תחילת ה'זמן' כשאין בידנו מאומה... מכאן ואילך, ברור לו ובצדק, אנו כבר נאבד את המוטיבציה, וכל החשק שליוה אותנו בתחילת ה'זמן' - יתפוגג ויעלם כלא היה...

אם אנו רוצים למנוע ממנו להשיג את מטרותיו, עלינו להציב לעצמנו יעדים ברורים, שנוכל להשיג אותם ולהרגיש שיצאנו עם 'משהו ביד'. זו יכולה להיות הסוגיה הנלמדת, זו יכולה להיות סוגיה מסתעפת כלשהי, זה יכול להיות סימן ב'קצות החושן', וכן הלאה... אבל היעד צריך להיות ברור, בר השגה, וכזה שנוכל להתבונן בו לאחר מעשה ולחוש בסיפוק כי הצלחנו לכבוש אותו ונשארנו עם תוכן ממשי ביד! אם בחור שומע שיעורים, אומר כמה סברות לכאן או לשם, מפלפל מעט, ומעיין בכמה אחרונים מבלי שבסופו של דבר הוא יצא עם הסוגיה בכיסו - הרי שהוא נשאר בלי כלום. אם בסופו של דבר, כשמסיימים סוגיה, אחרי שבועיים או שלשה, לא ניתן לשאול בחור שאלה מסכמת בנושא בו עסק פרק זמן ממושך כל כך, משום שהסוגיה נותרה מעורפלת בדיוק כפי שהיתה - לא יכול להיות לו סיפוק, ואין כל ספק שהחשק שהיה לו ללמוד ולהתמיד יתפוגג!

לעומת זאת, כשבחור יוצא מהסוגיה לאחר שבועיים שלשה, והסוגיה מונחת בכף ידו בצורה בהירה וברורה, דבר דבור על אופניו - הוא מלא בסיפוק ובאושר, ויכול להציב לעצמו מיד את היעד הבא: לשלוט באותה מידה גם בסוגיה הבאה! כך, הוא ניגש למשימת כיבוש היעד החדש בהתלהבות חדשה, במרץ, בהתחדשות, במוטיבציה רבה, ובצורה כזו - הוא יכול לשמר את ההתלהבות לאורך ימים ושנים: סוגיה אחרי סוגיה, יעד אחרי יעד, אתגר אחרי אתגר!

וכאן, בכדי להשיג את היעד הזה, את השליטה בסוגיה הנלמדת, יש צורך בדבר אחד חשוב ביותר: לסכם כל סוגיה, ולהקדיש לכך את מלא המשאבים!

הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל היה נוהג לומר

כיום, למרבה הצער, בחור שלא מצא קושיה בסוגיה, ולא חידש בה מהלך מחודש כלשהו - מרגיש כאילו לא עשה מאומה... אולם לאמיתו של דבר, כפי ששמעתי מאבי מורי

היה נראה לרגע כי השליחות של יציאה ועריכת סדר פסח ברוסיה, עומדת בפני שוקת שבורה. השמים היו סגורים, הטיסות בוטלו בזו אחר זו, והייאוש כמעט ודפק על הדלת.

מזכה הרבים, הרה"ח רבי יוחנן בריזל שליט"א על מסעותיו לרוסיה לחיזוק וקירוב

זולגות דמעות - זהו מחזה שאי אפשר לתאר במילים. כמנהגי, אני משתף את כולם. כל אחד קורא קטע מההגדה, ואני מסביר בטוב טעם את משמעות הדברים כדי שיחושו חלק מהיציאה ממצרים. הרגע המרטיט ביותר הוא בזמן שאילת הקושיות. כשמגיעים ל"וכאן

הבן שואל", אנחנו עוצרים הכל. אני אומר להם: "עכשיו, זה הזמן לבקש מהקב"ה הכל". והדמעות נשפכות כמים. אשתקד, יהודי אחד בכה מעומק ליבו וביקש זיווג הגון לבתו. השנה, אותו יהודי הגיע לסידר כשהוא קורן מאושר. הוא סיפר לי ברגש שזכה והבת התארסה עם יהודי מסורתי, שגם שמו מעיד על שורשיו העבתיים. עבור רבים מהמשתתפים, הסדר הזה הוא הצוהר הראשון ליהדות, ופירותיו ניכרים בשיעורי יהדות שהם קובעים לעצמם לאחר מכן.

שלושת הסטודנטים ולכה דודי

סיפור מיוחד אירע לי בליל שבת קודש. לאחר יומיים של חג, כשהעייפות נתנה את אותותיה והיה נראה שהציבור כבר התפזר לבתינו (הרי הדרך רחוקה והטירחה מרובה), התכוננתי להתפלל לבדי. פתאום, נפתחה הדלת ושלושה סטודנטים צעירים נכנסו פנימה.

"שמענו שיש כאן ליל סדר", הם אמרו בביישנות. "אנחנו מכירים ביהדות רק שני דברים: את ליל הסדר ואת לכה דודי". אמרתי להם בשמחה: "באתם בדיוק בזמן!". פתחנו בתפילת השבת, ושרנו 'לכה דודי' בכזו התלהבות עוד ועוד עד שנשמתם ממש דמעה מכיסופים.

לאחר התפילה, ערכנו מעין "ליל סדר" נוסף. הרי לספר בניסי השם וביציאת מצרים זו מצווה של כל יום. ישבנו יחד, חיזקנו את הנשמות הצמאות, והרגשתי איך שוב, כנגד כל הסיכויים, הצלחנו להבעיר את הניצוץ היהודי ולהשיב בנים לגבולם. יהי רצון שזוכה תמיד להיות השליחים להפיץ אור ושמחה בקרב כל ישראל.

מאת: בצלאל יוסף כהנא

וְכֵן נִסְעוּ אִישׁ לְמִשְׁפַּחְתּוֹ (ב' ד')

חזרתי השבוע ממסע מופלא ברוסיה ובמדינות נוספות, שם זכיתי לערוך את ימי הפסח ושבת קודש במחיצתם של אחינו בני ישראל הצמאים לדבר השם.

האמת שהשנה, בתוך ערפל המלחמה שהשתוללה באזור, היה נראה לרגע כי השליחות המוכרת של יציאה ועריכת סדר פסח ברוסיה, עומדת בפני שוקת שבורה. השמים היו סגורים, הטיסות בוטלו בזו אחר זו, והייאוש כמעט ודפק על הדלת. ניסינו הכל; חשבנו אפילו דרך מצרים, אך זה לא היה מעשיי וגם החשש שלא נצליח להעביר את מוצרי המזון הכשרים והנחוצים העיב על הכל. בלב פנימה כבר התחלתי להשלים עם המחשבה שאולי רצונו של בורא עולם הוא שהשנה, לאחר שנים של נדודים, אשב עם בני משפחתי בירושלים עיר הקודש.

אבל "רבות מחשבות בלב איש ועצת השם היא תקום". נפלאות הן דרכי ההשגחה. ימים ספורים לפני החג, בעודי עומד באחד מבתי הכנסת בירושלים, פנה אלי אחד המתפללים בשאלה: "נו, ר' יוחנן, מה קורה השנה?". הסברתי לו בכאב שבלב כי מאות יהודים מצפים לי ברוסיה, אך אין דרך להגיע. "בוא נצא החוצה", אמר לי האיש. עמדנו ברחובה של עיר, והוא החל לעשות סדרת טלפונים קדחתנית. "לאן היעד הכי טוב עבורך?" שאל. עניתי לו שמשדה התעופה בטביליסי (גאורגיה) ישנן טיסות ישירות לרוסיה ארבע פעמים ביום. לאחר כמה דקות הוא חזר אלי עם בשורה: "סידרתי לך טיסה לטביליסי!". התברר שיש לו קרוב משפחה בעל השפעה בתחום התעופה, ובחסידי שמים, לאחר הסדרת התשלום המלא, מצאתי את עצמי על המטוס, רגע לפני שהחג מקדש ובא.

דמעות של 'מה נשתנה'

ההכנות ברוסיה היו אינטנסיביות. השנה נצמדו שלושה ימים של קדושה - יומיים של חג ושבת קודש. המלאכה הייתה מרובה, אך כל העמל נשכח ברגע שבו החל ליל הסדר. לראות יהודים שמעולם לא חוו סדר פסח, יושבים ועיניהם

אמרת לי למרן 'מחל לי רבינו, הרב יעשה לי טובה ולא יבקש שאצא לחו"ל. חושש אני שאם אתחיל עם נסיעות לגבירים לא אוכל להפסיק, כי 'מצווה גוררת מצווה', זה נותן חצי מיליון וזה נותן מיליון'

הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א על תפקידו של כל אחד

בְּמִדְבַר סִינֵי בְּאֶהָל מוֹעֵד (א)

לו זמן לתלמוד תורה ביום ובלילה, שנאמר: 'והגית בו יומם ולילה'.

ישנם אנשים האומרים בליבם: לו היה לי בית גדול וחדר מרווח ומסודר, מטה טובה, סטנדר נח, גמרא עם אותיות בהירות ומאירות עיניים, ופירושים בצידי העמוד, אז הייתי יושב ולומד תורה...

אך האמת היא שלא זו דרכה של תורה. מדוע ניתנה תורה במדבר? כדי ללמדנו שאל לו לאדם לחפש תנאים נוחים כדי ללמוד, ואפילו להפך. במדבר אין מאכל ומשקה ואין חנויות בגדים ונעליים, אין שם נוחות ובוודאי שלא פינוק, אבל כך זוכים לתורה! אם תהיה מוכן לוותר על כל ענייני החומר, תזכה בתורה!

יתרה מזאת, כאשר אדם מוותר על צורכי העולם הזה כדי לזכות בתורה, הרי הוא מתחזק במידת הביטחון, והוא זוכה שהקב"ה מזמן לו את פרנסתו. "השלך על ה' יהבך והוא יכלכלך!" (תהילים נה).

אין כזה דבר "יהודי רגיל"!

אִישׁ עַל מַחְנֵהוּ וְאִישׁ עַל דָּגְלוֹ (א)

כל אדם מישראל נמצא במקום אשר ייעד לו הקדוש ברוך הוא, ושם עליו לעבוד את ה' ולמלא את תפקידו כראוי. לכל יהודי יש את המיוחדות שלו.

לוי קיבל את עבודת בית המקדש, שנאמר: "וללוי אמר תומיך ואוריך לאיש חסידך" (דברים לג); יהודה קיבל מלכות, שנאמר: "לא יסור שבט מיהודה ומחוקק מבין רגליו (בראשית מט) משמעון - סופרים ומלמדי תינוקות (רש"י בראשית מט); "זבולון לחוף ימים ישכון" (שם מט) ומבני יששכר יודעי בינה לעתים" (דברי הימים).

אין כזה דבר "יהודי רגיל"! בכל יהודי יש מיוחדות שאפילו לגאון הגאונים אין. הקב"ה נתן לו את הכלים והכישרונות הללו כדי שיוכל לבצע בשלמות את התפקיד שנשלח לעשותו בזה העולם.

בזמנו של הסבא קדישא, הכהן הגדול מאחיו ה"חפץ חיים" זצ"ל היה רופא ירא שמים שהתמסר לחולים בלב ונפש והציל נפשות רבות. הוא היה אהוב על ה"חפץ חיים". אותו רופא

עם ישראל קיבלו את התורה במדבר, "במדבר הגדול והנורא נחש שרף ועקרב וצימאון אשר אין מים" (דברים ח). נשאלת השאלה, מדוע הקב"ה לא המתין ונתן את התורה לאחר שבני ישראל נכנסו לארץ ישראל, והתיישבו "איש תחת גפנו ותחת תאנתו", בהשקט ובטח, נהנים ממעלותיה המיוחדות של ארץ ישראל, ארץ טובה, זבת חלב ודבש, ארץ אשר אפילו האוויר שבה מחכים (בבא בתרא קנח), ואז יכלו לקבל את התורה ביתר מנוחת הדעת, ביתר מתקנות ושמחה? זאת ועוד, חלק מהמצוות שהצטוו ישראל בסיני, בלאו הכי לא נהגו עד כניסתם לארץ, לאחר ירושה וישיבה, ואם כן מדוע לא להמתין עם מתן תורה עד שכל המצוות תהיינה רלוונטיות לקיום?

אלא, שהיא הנותנת: הקב"ה נתן את התורה דווקא במדבר, כדי להורות שגם בתקופות כאלו שבני ישראל ימצאו ב"מדבר", בחשכת הגלות, בין גויים, כאשר צרות ויסורים יהיו מנת חלקם - גם אז הם מצווים בתלמוד תורה, ואינם יכולים לפטור את עצמם ממנה.

לו היתה התורה ניתנת בארץ ישראל, במקום הטוב והשפע, היה ניתן לבוא ולטעון שבתקופות אפלות ובמצוקות העיתים - יש "פטור" מתלמוד תורה, וכדי לשלול טענה כזאת - ניתנה התורה במדבר!

לו היה לי בית גדול וחדר מרווח ומסודר

מכאן ילמד כל יחיד: גם בתקופות שעול הפרנסה כבד מנשוא, החובות משתרגים עד למעלה ראש - אין פטור מתלמוד תורה ומקביעות עתים לתורה! עליו ללמוד מקבלת התורה שהייתה במדבר, בארץ לא זרועה, במקום נחש שרף ועקרב, במקום שאין בו לא מים לשתות ולא לחם לאכול, ואף על פי כן קיבלו בו אבותינו את התורה.

הוא אשר כתב הרמב"ם: "כל איש מישראל חייב בתלמוד תורה, בין עני בין עשיר, בין שלם בגופו בין בעל יסורין, בין בחור בין שהיה זקן גדול שתשש כוחו, אפילו היה עני המתפרנס מן הצדקה ומחזר על הפתחים... - חייב לקבוע

קרדיט: מוסדות אור החיים

אלא, מרן זצוק"ל הבין שהעיסוק בנושא התשובה הוא דבר עליון ביותר ונחשב להצלת עם ישראל. הוא רצה לעודדני ולתת למעשיי את מלוא החשיבות והעוצמה, לכן כביכול אמר לי: "תראה, אני מוכן אפילו לבטל מזמני ולצאת עבורך לחו"ל, ולמה? כדי שתדע להעריך במה שאתה עוסק!".

רבינו לימד אותנו שכל טרחה הכלולה במילוי תפקידנו, או שעל ידה אנו עוזרים לשני למלא את תפקידו - אינה נחשבת ביטול תורה.

לפעמים אדם פוגש יהודי רחוק מעולם התורה, וכדי לקרבו אל הבורא הוא נדרש לשבת ולשוחח עמו ברמה שלו, לספר לו פה סיפור ושם בדיחה כדי לרכוש את לבו וכך למשכו לאט לאט אל התורה. ואז עלולה לעלות בו המחשבה: 'לשם מה אני צריך לשבת עם אדם זה? הרי מי שיכול ללמוד בעמקות ולומד שלא בעמקות הראויה, נחשב לו הדבר כביטול תורה וידונו אותו בשמיים על כך!'. אבל רבותינו לימדונו שאין זה ביטול תורה, כי זהו התפקיד שייעד לנו הבורא ועלינו לעשותו בשלמות.

לכן, בין אם אתה רופא, איש עסקים גדול שהתורה מתקיימת על ידך, דרשן הזוכה לקרב לב בנים לאביהם שבשמיים או מסייע ללומדי תורה בכל דרך שהיא - תמשיך לעסוק במה שהקב"ה בחר אותך לעסוק ואל תחפש לעצמך תפקידים אחרים. הקב"ה רוצה אותך כאן, כי במה שאתה עושה - הנך הטוב מכולם! אם תשאל: 'ותורה מה תהא עליה?' - תעשה כפי שנהג הרופא של ה"חפץ חיים", שבכל יום למד מספר שעות ובהן השתדל להעמיק בלימודו, והקדוש ברוך הוא החשיב לו כאילו למד שעות רבות! ובלבד שלא ישכח שהוא חלק מהתורה, ולא יסטה מן הדרך.

(מתוך 'משכני' בהוצאת 'פה נוף')

היה בר אוריין וקבע לימודו בכל יום במשך שלוש שעות. יום אחד הציעו לו לבקר בישיבות ליטא, לראות כיצד הבחורים שם יושבים ולומדים חמש עשרה-שש עשרה שעות בכל יום, תשע שעות ברצף ללא תזוזה מהספר, וצומחים משם גאוני עולם, בקיאים בכל מקצועות התורה.

חשבתי שאני תלמיד חכם, אך מה אני שווה ביחס אליהם? נסע הרופא לליטא ואכן התפעל לראות את תלמידי הישיבות הקדושות עוסקים בתורה יומם ולילה בגאונות עצומה. חלשה דעתו ואמר בליבו: 'חשבתי שאני תלמיד חכם, אך מה אני שווה ביחס אליהם? להם יש ידע תורני מקיף, למדנות, עמקות, סברות, שקידה וחשק התורה, והיכן אני?'. התעורר בו רצון גדול לזכות להגיע לכל המעלות הללו, והוא החליט לעזוב את תפקידו כרופא שמרפא אנשים ומציל נפשות, ולשקוד על התורה בלבד, עד אשר יגיע לרום מעלתה של התורה הקדושה.

ניגש הרופא בפנים נפולות אל ה"חפץ חיים", הביע את צערו על מצבו והציג בפניו את תוכניתו. אמר לו ה"חפץ חיים": "בני, היזהר מעצת היצר! שמח בחלקך כי לך נוצרת! ה' יתברך שם אותך במקום הזה, בתפקיד הרופא, והוא רוצה שתמשיך בזה, לקיים מאמר חז"ל: 'כל המקיים נפש אחת מישראל מעלה עליו הכתוב כאילו קיים עולם מלא' (סנהדרין לז).

"אל תתאכזב, חלילה, ממצבך! דע לך שמה שאתה מצליח להשיג בשלוש שעות של לימוד, אנשים אחרים אינם משיגים גם בעשר שעות לימוד, כיוון שיש לך זכות של הצלת נפשות! "הקב"ה שם אותך במקום הנכון, אל תסטה ממנו אלא שמח בתפקיד שנתן לך הבורא יתברך, כיוון שלכל יהודי יש ייחודיות ותפקיד שרק הוא יכול לעשותו".

זה נותן חצי מיליון וזה נותן מיליון

עד כדי כך מגיעים הדברים, שמרן גאון עוזנו, אביר הרועים רבנו עובדיה יוסף זצ"ל, שכל שנייה שלו הייתה מנוצלת ללימוד התורה הקדושה, שאל אותי יום אחד: "רבי ראובן, מדוע אינך יוצא לחו"ל לצורך החזקת הישיבה?".

אמרתי לו: "ימחל לי רבינו, הרב יעשה לי טובה ולא יבקש שאצא לחו"ל. חושש אני שאם אתחיל עם נסיעות לגבירים לא אוכל להפסיק, כי 'מצווה גוררת מצווה', זה נותן חצי מיליון וזה נותן מיליון, ואז יאמרו לי: סע גם לארגנטינה, לשווייץ, למרוקו, להונג קונג... זו לא רק נסיעה אחת וזהו. לכן אני מבקש שהרב יפטור אותי בבקשה".

"טוב", אמר לי הרב, "אז אני אסע במקומך!" וכך היה. ולא מובן, הרי כל שנייה של מרן זצ"ל הייתה מחושבת לתורה, וכעת הוא מוכן לטוס לחו"ל, להיטלטל בדרכים ולהפסיד את שיעוריו הקבועים, להקריב הכל, בשביל מה?

מרן הגרי"ש אלישיב פנה אלי: "איך גיב דיר די ברכה פון חזון איש!" [אני נותן לך את הברכה של החזון איש]

הרה"ח ר' יעקב משה שפיצר שליט"א על הברכה שקיבל ממרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל

של הצד השני, שאלת הכסף מנלן נשאלה ועמדה בחומרה יתירה. הם לא היו מסוגלים "להתחייב" על שום דבר. עליתי אל הרב אלישיב לשאול בעצתו האם אפשר לגשת לשידוך כזה. במענה לשאלתי, אמר הגרי"ש: אספר לך סיפור אישי שהיה אצלי באחד השידוכים שעשיתי הסכת ושמעו! כאשר עלתה הצעת השידוך של הבחור 'חיים קנייבסקי' עבור בתי בת שבע, קמתי ונסעתי לעיר התורה והחסידות, בני ברק, ונועדתי עם מחותני מרן הסטייפלר זצ"ל לשוחח על ענייני השידוך. בתוך הדברים התעורר ויכוח בעניינים הכספיים של השידוך. הוויכוח נסוב - המשיך הגרי"ש וחשף בנעימות - אודות הסתירה שיש בין המקורות הסותרים זה לזה. בגמרא מסכת פסחים דף מ"ט מובא: "תנו רבנן לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו וישא בת תלמיד חכם" - לפי מאמר זה, מי שצריך להתחייב על העול הכספי הוא דווקא צד החתן, הלוא הוא הגאון רבי יעקב ישראל קנייבסקי העומד מצד החתן. אולם, מלשון הרמב"ם בהלכות דעות [פ"ה] נראה אחרת, שהוא כותב: "לעולם ימכור אדם... וישיא בתו לתלמיד חכם" - משמע שאבי הכלה הוא זה שצריך לשלם את כל אשר לו בכדי להשיא את בתו לתלמיד חכם, ואם כן, אני הוא זה שצריך להתחייב את כל החלק הכספי בכדי לקבל את החתן היקר חיים קנייבסקי לבתי. לאחר שלא הגענו לעמק השווה, הציע הסטייפלר שנעלה יחד לביתו של מרן החזון איש זצ"ל ונשאל לדעתו. אכן כך עשינו, ומרן החזון איש הכריע את הכף לצידו של מחותני הסטייפלר, כי הצדק עמו, ועל אבי הכלה להתחייב עבור חתן תלמיד חכם. והוסיף החזון איש לחזק אותי בדברים: 'מאחר שהרב אלישיב חושש להתחייב כי זה עלול לגרום לו לביטול תורה, אני מביטח שבעזרת השם ההתחייבות הזו לא תגרום לו לשום ביטול תורה...'. "אכן כך היה לבסוף" - הפטיר הגרי"ש את סיפורו המפתיע - "הקב"ה הביא את ברכתו ויכולתי לעמוד בכל ההתחייבות ללא ביטול תורה. לאחר שסיים את הסיפור, הוא פנה אלי: "גיב מיר דיין האנט" [-הגש לי את ידך] וכאשר הושיט לי את ידו לברכה, הוא הוסיף ברכה נרגשת: "איך גיב דיר די ברכה פון חזון איש!" [אני נותן לך את הברכה של החזון איש], ועודדני לגמור את השידוך בכי טוב. למותר להוסיף כי ברכת החזון איש-הרב אלישיב התקיימה

במסגרת המדור ולכתיבת המאמרים, חולפים תחת ידינו מדי שבוע רעיונות רבים; חלקם נגנזים וחלקם יוצאים אל הפועל, אך העיניים בולשות תמיד אחר סיפור טוב הטמון בין דפי הספרים או במקורות אחרים. החיפוש הוא תמיד אחר חומרים שאינם

מוכרים וידועים לכל, שכן בלא חידוש - מה טעם יש בדברים? לעיתים אנו זוכים למצוא "אוצרות" של ממש, פנינים שטרם זכו לתפוצה רחבה, כזה הוא הסיפור שלפניכם, כפי שסיפר הרה"ח ר' יעקב משה שפיצר שליט"א. רבים מכירים את הרב שפיצר, הן מפעילותו הציבורית והן מכהונתו בשנים האחרונות כעוסק בצרכי ציבור בביהכ"ס 'אמרי שפר' בשכונת הר נוף בירושלים. אז הנה הסיפור (כפי שפורסם במוסף 'קהילות' של המבשר) לאחר נישואי התחלתי ללמוד את מלאכת כתיבת הסת"ם ותיקון ספרי תורה, זכיתי לקשר אישי הדוק מאוד עם פוסק הדור מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, בעקבות השאלות המורכבות שהיו לי בעת תיקון ספרי תורה עתיקים. הודות לקשר מבורך זה, זכיתי גם שמרן הגרי"ש ישית את ידיו עלי, כאשר הביע את אמונו בי ונתן לי לתקן את ספר התורה העתיק של זקנו בעל ה'לשם' צוק"ל. בעת עבודתי על מלאכת קודש זו, גמרתי בדעתי שלא לבקש תשלום עבור הזכות הזו לתקן את הספר תורה הקדוש של ה'לשם', שהרי אני הוא זה שצריך לשלם לפוסק הדור על הזכות שנפלה בחלקי לעשות עבורו את המלאכה הזו. אולם, לאחר שסיימתי את התיקון, והבאתי את ספר התורה אל רבינו, הוא הכריח אותי לקחת ממנו את התשלום למרות שסירבתי בכל כוחי. לאחר שנטלתי על כרחי את הכסף, הוסיף מרן והתבטא: "איך בין דיר שולדיג..." [-אני חייב לך...] בשעת מעשה לא הבנתי בדיוק למה כוונתו, אך לאחר שנים אירע מעשה, שבעקבותיו הבנתי שכנראה לכך התכוון רבינו.

אספר לך סיפור אישי שהיה אצלי

כשאחד מצאצאי הגיע לפרק השידוכים, עלתה הצעה טובה על הפרק, אולם התגלתה בעיה קטנה. אצל המשפחה

הדבר היה מאוד מסקרן ומפתיע. אבל, כפי שאמרו חז"ל "חזקה שליח עושה שליחותו", כמובן שלא נגעת במכתב, וכאשר הגעתי לאמריקה, ביום החופה ממש, פניתי מיד לבית הרבי. החלטתי שאני לא ממתין. ניגשתי מיד לגבאי רבי שייע, ואמרתי לו שיש בידי מכתב ממרן פוסק הדור הגר"ש אלישיב שממוען אישית אל הרבי.

הגבאי אמר לי: "תן לי את המכתב ואמסור אותו לרבי מיד אחרי התפילה". אולם אני התעקשתי ואמרתי לו את לשון השליחות שקיבלתי מפוסק הדור, כי רק הרבי בעצמו אמור לקבל את המכתב ושהרב אלישיב מבקש שהרבי יקרא את המכתב לפני החופה.

כאשר ר' שייע שמע את לשון השליחות הוא ניגש לרבי מיד ואמר לו את דבריי. הרבי סימן לי בידו לגשת אליו. ניגשתי והושטתי לו בידי את המכתב. הרבי הכניס את המכתב לדש מעילו.

זכיתי לראות את המשך קיום השליחות, כאשר במעמד החופה עמדתי במקום די קרוב לרבי וראיתי כיצד הוא מוציא את המכתב מכיסו וקורא בו כפי שביקש מרן הגר"ש. כל זה קרה בלא שיהיה לי שמץ מושג במה מדובר, מה כתוב במכתב ומה תוכנו.

(מתוך המבשר-קהילות אייר תשפ"ו בשיחה עם ר' זאב אייזנשטיין)

בי, ולא רק בשידוך זה אלא גם בכל השידוכים של צאצאי בליעה"ר. או אז הבנתי למפרע את כוונתו של רבינו: "איך בין דיר שולדיג", הוא חש 'הכרת הטוב' גדולה וציפה להזדמנות כיצד להשיב לי כגמולו הטוב בברכת שמים".

פעם ביום הפורים עליתי אל רבינו עם משלוח מנות. כשנכנסתי הוא פנה אלי במאור פנים וקרא: 'משלוח מנות איש לרעהו'... אותי, הביטוי הזה מאוד הפחיד. הגבתי מיד בבהלה: 'חס וחלילה! וכי אני יכול להיקרא רעהו של הרב?' - ואז הוא השיב בחיוך ובנעימת בדיחותא של פורים: 'אויב בין נישט רעהו איז נעם דאס צוריק!' [-אם אני לא 'רעהו', אז קח את זה חזרה...]."

הנני ממנה אותך לשליח למסור את המכתב הזה

הרב שפיצר גם מספר על שליחות שהיתה לו למסור 'קוויטל' ממרן הגר"ש אלישיב

'אחרי כמה שנים של לימוד ככולל ושל התעסקות במלאכת הקודש של תיקוני ספרי תורה, שימשתי במקביל גם כגבאי של בית הכנסת לחסידי צאנז בירושלים. בעת שמחת הנישואין של בתו של רבינו הגה"ק בעל ה'שפע חיים' זצ"ל, שהתקיימה בארה"ב, מקום מגוריו של הרבי באותן שנים - יצאה אז הוראה מהרבי לכלל החסידים שלא לטוס לחתונה. הרבי הוסיף והורה כי מי שחשקה נפשו באמת לבוא לחתונה, שיתרום את עלות הכרטיס טיסה לכולל ש"ס... להפתעת הגדולה, למרות ההוראה הגורפת של הרבי, קיבלתי יום אחד טלפון מהמשמש בקודש הרה"ח ר' יהושע ויינבלום ז"ל בשם הרבי, שמבקש ממני באופן אישי לטוס לארה"ב להשתתף בחתונה והכרטיס טיסה יהיה על חשבונו של הרבי. ימים ספורים לפני החתונה עליתי לרבינו הגר"ש עם שאלה בענייני ספרי התורה, ותוך כדי הדברים סיפרתי לו שבעוד כמה ימים אני מתעתד לטוס לארצות הברית להשתתף בחתונה של הרבי מצאנז. בשמעו את הדברים אמר לי הגר"ש שבבקשה אעלה אליו שוב למחרת.

כאשר עליתי שוב למחרת, מסר לי מיד רבינו מכתב סגור ואמר לי: 'הנני ממנה אותך לשליח למסור את המכתב הזה לידי האדמו"ר בעצמו. נא לא למסור אותו לאף אחד אחר, ואני מבקש שתבקש בשמי מהאדמו"ר שיקרא את המכתב הזה לפני החופה!'

כל שבוע הגליון אצלכם במייל

כתבו לנו ונשמח לצרף אתכם לרשימת המנויים

A950850750@GMAIL.COM

רבים נתקשו להבין מדוע המילה פקודים מוזכרת כאן ג"פ

פניני הפרשה מהרב שלמה קולדצקי שליט"א

אֵלֶּה הַפְּקֻדִים אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְנִשְׂיֵאֵי יִשְׂרָאֵל. וַיְהִי כֹּל פְּקוּדֵי כְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְבֵית אֲבֹתָם. וַיְהִי כֹּל הַפְּקֻדִים (מד-טו)

המילה פקודים מוזכרת כאן ג"פ. ורבים נתקשו להבין טעם הדבר. והביא הכתב סופר תירוץ נפלא ע"פ הרמב"ן כאן. הרמב"ן ביאר ג'

טעמים מדוע נפקדו בני ישראל לדעת מניינם. א. כדי שיבואו לפני הנביאים הקדושים משה ואהרן וישימו עיניהם עליהם לטובה ויבקשו עליהם רחמים. ב. כדי שיידעו מי ראוי לצאת למלחמה כדרך המלך שפוקד חילותיו בעת צאתו למלחמה, ג. להודיע חסדי ה' שבשבעים נפש ירדו למצרים ועתה הם כחול אשר על שפת הים עכ"ד. ולפי"ז אומר הכתב סופר, כעת מבואר היטב מדוע הזכירו 'הפקודים' ג"פ. בתחילה כתוב אלה הפקודים אשר פקד משה ואהרן, והיינו הטעם הראשון של הרמב"ן שמשה ואהרן ייפקדו כדי להזכירם לרחמים. אח"כ ויהיו כל פקודי וגו' כל יוצאי צבא, והיינו הטעם השני של הרמב"ן שהיה צריך לידע מי היוצא למלחמה. והפעם השלישית ויהיו כל הפקודים שש מאות אלף וגו' והיינו להודיע חסדי ה' שיצאנו שבעים נפש וכעת אנחנו 600 אלף.

מדוע משה לקח, שאהרן יקח

וְלִקְחָתָהּ חֲמִשָּׁתַּי חֲמִשָּׁתַּי שְׁקָלִים לְגִלְגָּלֶתָהּ. וַנִּתְּנָהּ הַכֹּהֵן לְאַהֲרֹן וְלִבְנָיו (מד-טז)

יש להקשות אם זה ניתן לאהרן אז מדוע משה לקח, שאהרן יקח, לשם מה 'הטלפון השבור' הזה? וי"ל, אומר הפנים יפות, דדינא הוא שמתנות כהונה הן ממון שאין לו תובעים, ומצי למימר רצוני ליתן לכהן אחר, אבל איתא בקידושין כט שזה הכל הכהנים אבל ב"ד יכולים להוציא ממון הפדיון אפי' ממשועבדים, וא"כ כאן אהרן לא היה יכול לקחת כי זה לא שלו והוי ממון שאין לו תובעים, מאידך גיסא משה שהיה לו דין של ב"ד יכל לקחת הממון, ולכך כתוב ולקחת על משה

(מתוך גליונו של הרב קולדצקי תשפ"ה)

מי יתן לי את ראשו של פלוני, לב כראובן וכיס מעות כשמעון

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א מ'באר הפרשה'

בפרשתן (ב), 'איש על דגלו', ובהמשך מאריכה התורה ב'סדר הדגלים' והעמדת כל שבט ושבט על פי דגלו הן בנסיעתם הן בחנייתם. וכבר העיר בזה הרה"ק רבי יצחק מראדוויל זצ"ל (אור יצחק) וז"ל. והוא פלא שהתורה תספר לנו שהיו להם

דגלים בכדי שכל שבט יכיר את מחנהו, כמו שיש אצל כל אנשי חיל 'דגלים' בכדי שידעו כל אחד מחנהו, זה אינו שהדגלים ירמזו על זה, עכ"ל, וכלומר, שמילתא דפשיטא שאין 'דגלים' אלו כסימן הנהוג להבדיל אלף אלפי הבדלות אצל אומות העולם, ובוודאי האריכה התורה בזה כי יש בה 'נבואה שנצרכה לדורות', ללמדנו ארחות חיים ודרכי יושר (עיי"ש שמבאר עפ"י דרכו).

וביאר צדיקי הדורות כי פרשה זו באה להשריש באדם אמונה תמימה וטהורה באבינו שבשמים אשר כל הנעשה בעולם הוא בהשגחה עליונה ומדוקדקת בתכלית, והוא ית' 'מסדר' לאדם את מקומו 'ודגלו' הראוי לו כפי הכוונה העליונה, ובחכמתו הנשגבה סידר לכל אחד את כל תנאי החיים אשר רק על ידם יוכל לעשות רצונו ית"ש, ואי אפשר לו למלא תפקידו וייעודו באופן אחר. כי שמענו רבים אומרים, מי יתן לי את ראשו של פלוני, את מוחו של פלוני - אז הייתי מבין ועוסק בתורה... מי יתן לי לב כראובן וכיס מעות כשמעון, כי אז הייתי מפרנס ומכלכל אלמנות ויתומים, עניים ומזי רעב... לו הייתי דר במקום פלוני או אז הייתי... ובאמת יש לך לדעת, כי הקב"ה יודע תעלומות מכיר גם כן בכל 'חשבונות רבים' הללו, ובידו כח וגבורה לעשות כ'חכמתך' וכעצותיך... אך בטובו הגדול העמיד כל אחד במצב בו נמצא למען 'יתגדל ויתקדש שמייה רבא'

(באר הפרשה' תשפ"ד)

מיהו השבט שפקודיו היו 57,400 ?

חידות שינון הפרשה במדבר לפי סדר הא'-ב'.

- א. נשיא שבט לוי? א לעזר בן אהרון.
- ב. השבט שפקודיו היו 35,400? בנימין.
- ג. ספרו את הזכרים לפי? גולגלתם.
- ד. השבט שפקודיו היו 62,700? דן.
- ה. "ולא יבואו לראות כבלע את? הקודש.
- ו. הזכרים בשבטים נמנו מגיל עשרים שנה? ו מעלה.
- ז. שבט שפקודיו היו 57,400? זבולון.
- ח. אחת ממשפחות הקהתי? ח ברוני.
- ט. מטה לוי נמנה לבדו מפני שלא _____ בעגל (רש"י) טעו.
- י. אחת ממשפחות הקהתי? יצהרי.
- כ. מכלי השולחן? כפות.
- ל. אחת ממשפחות הגרשוני? לבני.
- מ. מבני מרורי (2)? מחלי ומושי.
- נ. שם בנו בכורו של אהרון הכהן? נדב.
- ס. במדבר זה מתו נדב ואביהוא, כשש זרה הקריבו? סיני.
- ע. שניים מבני קהת? עמרם ועוזיאל.
- פ. פרשתינו היא הפרשה הראשונה בחומש ה-? פקודים.
- צ. שניים מאבות הנשיאים? צורישידי ו צוער.
- ק. הנשיאים נקראו גם _____ העדה. קרואי.
- ר. נשיא כל שבט נקרא גם _____ לבית אבותיו? ראש.
- ש. הגיל בו הלויים מתחילים לעבוד במשא? שלושים.
- ת. חיה שהכינו מעורה שקים לנשיאת כלים? תחש.

(מתוך גליונו של הרב שלמה קולדצקי תשפ"ה)

והדבר תמוה, דהרי כל המונה את המסכתות שבתלמוד בבלי ימצא ל"ז מסכתות

אוצרות הפרשה מהרב חנניה צ'ולק שליט"א

קרדיט: ישראל ברדוגו

במדבר סיני באהל מועד (א א)

כתב הרבינו אפרים: מה שנאמר 'באהל מועד' רומז על מנין 36 מסכתות שבש"ס כמנין 'אהל'. ומנין זה של ל"ז מסכתות כבר מובא בפסיקתא זוטרתא (שה"ש ו-ט), ועוד ראשונים. והדבר תמוה, דהרי כל המונה את המסכתות שבתלמוד בבלי

ימצא ל"ז מסכתות, וזהו חוץ ממסכת שקלים שצורפה לתלמוד בבלי, אשר הגמרא שעליה היא מתלמוד ירושלמי ולא מתלמוד בבלי. והנה הרמב"ם כתב (בהקדמה פירה"מ): 'כאשר גמר רב אשי חיבור התלמוד כמו שהוא, יופי סידורו וגודל תועלתו מעידין כי רוח אלוקין קדישין ביה, ומה שנמצא מהתלמוד מחיבור רב אשי 35 מסכתות, לפי שלא מצאנו דבר על סדר זרעים, אלא על ברכות בלבד, ולא על מסכת שקלים מסדר מועד, ולא על מסכת עדויות ולא מסכת אבות מסדר נזיקין, ולא על מסכת מידות ומסכת קינים מסדר קדשים, ולא מצאנו דבר על סדר טהרות אלא על מסכת נדה בלבד. ואח"כ נסתלק רב אשי בבבל אחר שגמר את התלמוד, כמו שאמרנו. ולכאורה דבריו צריכים ביאור, שהרי כפי שהבאנו מקודם יש ל"ז מסכתות, ומדוע כתב הרמב"ם שיש ל"ה מסכתות? אך כנראה שהרמב"ם כתב דבריו לפי שיטת רב יוסף (ע"ז ז). הסובר דכולא נזיקין חדא מסכתא היא, כפרש"י דכולא נזיקין היינו תלתא בבי (ב"ק ב"מ ב"ב). ולפי חשבון זה באמת יש ל"ה מסכתות. ולפי"ז, מובן מה שכתבו הראשונים שיש ל"ז מסכתות, שאמנם הרמב"ם לא מנה מסכת שקלים בחשבון, אבל שאר הראשונים הוסיפו מסכת זו לחשבונם, ואף שהגמ' שעליה אינה מהבבלי אלא ירושלמי לא דייקו בכך, היות שכבר בימי הראשונים ספחו את מסכת שקלים הירושלמית לתלמוד בבלי, ולכן נמנתה עמהם, ולכן חשבונם עולה יפה, דבצירוף גמ' שקלים יש לפנינו ל"ח מסכתות, ואם מחשבים ג' ה'בבות' לחדא מסכתא, עולה החשבון ל"ז מסכתות.

האם מסכת תמיד מן המנין? בשו"ת 'הודה יעלה' (ח"א לרבי יהודה אסאד צ"ל), עמד על חשבון זה של ל"ז מסכתות שמנו הראשונים, אע"פ שבפועל יש ל"ז מסכתות, והביא שמצא ב'סדר הדורות' בשם ה'צמח דוד', שהגמ' שעל מסכת תמיד סידורו אחר תקופת רב אשי, נמצא שחשבון ל"ז מסכתות שבבלי - נכון הוא.

(אוצר פלאות התורה, מתוך עלונו של הרב צ'ולק תשפ"ה)

על השכנים של משה רבינו, ועל הבת קול שמודיעה כך וכך תינוקות יש באהל

אוצרות ופניני הפרשה מתוקים מדבש

שלא יזרע בו ולא יצמיה, ואילו הביכורים - סמל הצמיחה והפריחה. כיצד מתאחדים שני הפכים אלה? התשובה לכך: העולם בלא תורה הוא מדבר שממה שורץ נחשים ועקרבים, אך התורה מעדנת אותו ומפרה אותו! (צפיחית בדב"ש) (עלון בית זכריה)

נשים עפ"י רוב לא יבואו בגלגול

כָּל זָכָר יִגְדָּלְתֶם (א)

פירש החיד"א עפ"י האר"י, נשים עפ"י רוב לא יבואו בגלגול, ד'כל זכר לגולגלותם' לשון גלגול, להוציא נשים שאינם חוזרות בגלגול. וזה רמזו בגמ' ברכות דף י"ז. גדולה הבטחה שהבטיח הקב"ה לנשים יותר מאנשים שנאמר (ישעיה ל"ב) 'נשים שאננות בנות בוטחות'. (שאננות - שלוות), דהובטח לנשים שלא יחזרו לבא בגלגול, ובכך הם שקטות בעוה"ב, כנאמר לדניאל (י"ב) 'ותנוח ותעמוד לגורלך לקץ הימין' - שינוח ויעמוד שם בעוה"ב ולא יחזור בגלגול. (הרב צ'ולק בגליונו)

חומש במדבר בשבת הסמוכה לחג השבועות

נפסק בשולחן ערוך (אורח חיים תכח) בסדר קריאת הפרשיות, כי יש להתחיל תמיד את חומש במדבר בשבת הסמוכה לחג השבועות. המקור לכך הוא בדברי הגמרא במסכת מגילה (לא), כי יש לקרות את הקללות שבפרשת בחוקותי לפני העצרת, ותוס' מוסיפים כי כדי לא להסמיך את הקללות לחג מפסיקים בקריאה של פרשת במדבר.

עם זאת, חכמי ומאורי הדורות הוסיפו, כי קריאת פרשה זו לפני חג מתן תורה באה ללמדנו את הלקח - כי התורה ניתנה במדבר דווקא; וניתן ללמוד מכך את הערכים החשובים והמיוחדים שעלינו להפנים לפני קבלת התורה.

(אוצרותיהם אמלא')

וַיִּפְקֹד אֹתָם מֹשֶׁה עַל פִּי ד' (ז' י"ז)

"אמר משה לפני הקב"ה היאך אני נכנס לתוך אהליהם לדעת מניין יונקיהם? א"ל הקב"ה 'עשה אתה שלך ואני אעשה שלי' הלך משה ועמד על פתח האהל והשכינה מקדמת לפניו ובת קול יוצאת מן האהל ואומרת כך וכך תינוקות יש באהל זה, לכך נאמר על פי ה'. (רש"י)

לפי שהיו שכניו של משה נעשו גדולים בתורה

מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּבְנֵי (ג' ע"ה)

"משה ואהרן ובניו" - וסמוכין להם 'דגל מחנה יהודה והחונים עליו יששכר וזבולון'. טוב לצדיק טוב לשכנו לפי שהיו שכניו של משה שהיה עוסק בתורה נעשו גדולים בתורה שנאמר: יהודה מחוקקי (תהילים ס) ומבני יששכר יודעי בינה וגו' (ד"ה א יב) מאתים ראשי סנהדראות. ומזבולון מושכים בשבט סופר (שופטים ה') (רש"י)

וכאילו אמר יששכר מטה זבולון

מִטֵּה זְבוּלֹן וְנָשִׂיא לְבָנֵי זְבוּלֹן (ב' י"ז)

מטה זבולון. ולא אמר ומטה כדרך שאומר באחרים, לפי שזבולון היה מפרנס ליששכר. וראיתי בתנחומא הטעם שלא אמר ומטה בזבולון כמו שאמר בכולן, ללמדך שהיה זבולון עוסק בפרקמטיא ונותן לתוך פיו של יששכר, לפיכך לא רצה הכתוב לעשותו טפילה לו לומר ששכרו גדול כמותו וכן הוא אומר עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר, וכתוב כי בצל החכמה בצל הכסף, לכן חשוב הכל כמטה אחד וכאילו אמר יששכר מטה זבולון. (בעל הטורים)

תורה ומדבר, תרתי דסתרי?

כְּמִדְבַר סִינִי (א)

התורה ניתנה במדבר ובחג השבועות שהוא חג הביכורים. לכאורה תרתי דסתרי, המדבר - סמל הריקנות והשממה

**יום אחד פגשתי את הרופא ברחוב,
וכשדרשתי בשלומו הוא ענה לי בשפה רפה
ש"שלומו טוב". עמדתי והשתוממתי...**

הגה"צ רבי שמשון פינקוס זצ"ל בעבודת ימי הספירה

בסדר ספירת העומר המודפס בסידורים שלנו מובאות ליד כל יום מימי הספירה מילים המעוררות בנו חשק ורצון לדעת את משמעותן הפנימית ומה מסתתר מאחוריהן: חסד שבחסד, חסד שבגבורה, חסד שבתפארת וכן הלאה.

ודאי שמדובר כאן בסודות טמירים ונשגבים, אך בכל אופן חפצים אנו להבין מעט מתוכם. "חסד" אינו רק עשיית חסד. זוהי מידה! אדם שעוסק תדיר בעשיית מעשי חסד, ועדיין לא רכש לעצמו את "מדת החסד", מעשי

אינם שווים מאומה! ישנם אנשים שכל חייהם מוקדשים לחסד, ויחד עם זאת השמחה אינה ניכרת על פניהם, זה מראה שהם לא שייכים במהותם לחסד. זכורני לפני כשלושים שנה הכרתי רופא מסוים שטפל בבני. יום אחד פגשתי אותו ברחוב, וכשדרשתי בשלומו הוא ענה לי בשפה רפה ש"שלומו טוב". עמדתי והשתוממתי: כיצד יתכן שלאדם בעל ידי זהב העוסק כל היום אך ורק בגמילות חסדים עם הזולת, חסרה החיות ושמחת החיים! עד שתפסתי כי אף אם אדם עוסק כל היום בחסד, אם חסרה לו בראש ובלב החכמה וההבנה האמיתית של העולם, לא יועילוהו ידי הזהב שלו ומעשיו אינם שווים מאומה. לא די, אפוא, בעשיית מעשי חסד. עלינו להיעשות אדם שכל מהותו חסד. חסד בא דווקא מה"ראש", ופירושו של דבר שכל אותם פרטים מענין החכמה שרכשנו לעצמנו בשלושת השבועות הראשונים, צריכים לבוא בשבוע הרביעי לידי ביטוי מעשי בענין החסד. חסד - משום שישנו בורא לעולם ואנו דבוקים בו יתברך ובמדותיו.

ממדרגת מאכל בהמה לדרגת מאכל אדם

עבודת ימי ספירת העומר היא לרומם את האדם הגשמי ממדרגת מאכל בהמה לדרגת מאכל אדם.

במעשי חסד של אדם, בגבורה על היצר, בהתקדשות מאיסורים, בקבלת עול מלכות שמים ובכל מ"ח קניני התורה, משלים האדם את מעלתו הרוחנית ומגיע ל"תפארת". להשתמש בחיים הטבעיים ולהעלותם לדביקות בה'. במ"ט הימים הללו מתעלה האדם מעל הטבע ומגיע למסגרת חיים של הקדושה העליונה. כשמגיע חג השבועות מתחילה סוגיה חדשה של דביקות בה' - "חבוקה ודבוקה בך". ביום הזה מתעלה האדם למצב שעל אף שרגליו מוצבות ארצה, ראשו מגיע השמימה.

(קטעים מלוקטים מתוך הספר שיחות הרב פינקוס - פסח שבועות)

הוא קרא כל מילה ומילה בעינים בורקות מאושר

הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א: המשגיח הגאון הצדיק רבי דן סגל שליט"א סיפר כי שמע פעם מהגאון רבי

שרגא גרוסברד זצ"ל, ראש ישיבת פוניבז' לצעירים, אודות רבו מרן הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ זצ"ל, בעל ה'ברכת שמואל', כי כאשר היה מוסר שיעורים וקורא את הגמרא היה נראה שמח ומאושר, מדושן עונג ממש. "רבי ברוך בער היה נראה כמי שנמצא בתוך סעודה מדושנת, שאוכל בשקיקה ובתיאבון כל כפית... הוא קרא כל מילה ומילה בברירות, בתענוג, בעינים בורקות מאושר. ראינו את ההשתוקקות לקרוא, לבלוע כל מילה.

לאחר פטירתו של הגאון רבי יחיאל מיכל פיינשטיין זצ"ל, כתבו עליו ועל גודל השאיפות שלו, והדברים מרעשים.

לעקור את רבי מיכל מהסטנדר בסיום ה'סדר' היתה מן המלאכות הקשות שבמקדש. מדי יום היה על תלמידיו לגשת אליו ולומר לו כי הסדר הסתיים, והנהג עם הרכב ממתין לקחתו הביתה. יום אחד, לאחר סיום הסדר, ניגש אליו התלמיד האחראי על ההסעה ואמר לו כי היום הנהג הקבוע לא יכול להגיע, ובמקום זאת צריך להזמין מונית. "אם כך", אמר רבי יחיאל מיכל בשמחה, "אני יכול ללמוד עוד כמה דקות, ואחר כך נזמין את המונית". הוא פתח שוב את הגמרא, התיישב ללמוד בחשק רב, וכל הענין פרח מזכרונו לחלוטין - הוא נשאר ללמוד עוד חמש שעות ברצף!...

(אוצרותיהם אמלא)

תמהו השומעים: עשרים ושש פרות? והלא לא ראינו אפילו פרה אחת!

הגאון רבי שלמה לוינשטיין שליט"א: רבי שלמה סובל היה מפורסם בגודל ביטחונו בקדוש ברוך הוא. מספרים כי כאשר דובר נכבדות בביתו הצדקת רבקה, והוצעה לה הצעת שידוך עם הבחור החשוב רבי ישראל מרגלית, אחד מתלמידי ישיבת מיר וגולי שנחאי, שלח צד החתן לברר מהי הגדוניה שביכולתו של רבי שלמה להעניק לה.

נענה רבי שלמה ואמר: "איך האב זעקס און צוואנציג קיאלאך" (יש לי עשרים ושש פרות).

תמהו השומעים: עשרים ושש פרות? מניין? והלא עד היום לא ראינו אפילו פרה אחת!

"אכן", השיב רבי שלמה, "פרות ממש אין לי, אבל יש לי עשרים ושש 'כי לעולם חסדו' שאומרים בפסוקי דזמרה של שבת, הלא הם עשרים ושש 'כי שפירושם באידיש פרה... איתם צעדתי כל חיי, הם ליוו אותי, ומעולם לא כלו רחמי של הבורא עמי!'"

ואכן, גם הפעם היה ה' בעזרו, והשידוך קם והיה למזל טוב, ולשמחת כל הצדדים.

נאמר בשירת הים: "אמר אויב ארדוף אשיג אחלק שלל תמלאמו נפשי אריק חרבי תורישימו ידי". למקרא פסוק זה מתעוררת שאלה: מפני מה מפרט הכתוב מה בדיוק אמר האויב? וכי משנה לנו מה לחש פרעה לגנרלים בבור בקריה? העיקר הוא שהם טבעו לבסוף!

אומר על כך הבעל שם טוב הקדוש: בתורה יש חמש מילים רצופות המתחילות באות א', ואלו הן: "אמר אויב ארדוף אשיג אחלק". לפי הגמרא, האות א' רומזת על 'אלופו של עולם', הלא הוא הבורא יתברך.

אם כן, השירה באה ללמדנו שכל מה שאמר האויב, אינו מגיע מכוחו של האויב, אלא מאת ה-א', כלומר - מבורא העולם.

האויבים שאנו רואים מולנו אינם פרעה, חמאס או חיזבאללה... אלא הקדוש ברוך הוא עומד מולנו, ומכוחו נעשים כל המהלכים בכל העולם כולו. הוא זה שהביא את פרעה, על מיליון ושמונה מאות חייליו, עם כל הרכוש המצרי, כדי להביא לביזת הים.

כשנחיה באופן כזה את כל חיינו, נשכיל לראות בכל עניין ועניין את יד ה', ועל ידי כך נצליח לקחת את העולם הזה, על שלל ניסיונותיו, ולהופכו לביזת הים, כשאנו בוזזים את כל מה שיש בו - לטובתנו.

(מתוך 'שיר המעלות' בסדרת הספרים ומתוק האור - וטוב לעיניים' תהילים)

ששים וחמש שנה שלא חשבת על עצמי

פעם נכנס אל מרן הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל מחנך גדול שהיה מציע תמיד את שאלותיו לפניו ושאל: היות והוא מצליח מאד בחינוך ורק שאינו מרגיש בעצמו שכבר עשה "שטייגן" בלימוד, ולכן נפשו בשאלתו האם יכול הוא לתועלת עצמו ללכת ללמוד בכולל למשך כמה שנים, ואח"כ לשוב לעבודת החינוך. מרן השיב לו כי הוא צריך ללכת לשאול שאלה זו אצל אחרים. לתמיהת השואל הסביר: זה ששים וחמש שנים שאני כבר בחינוך, ומעולם לא חשבת על עצמי. כל המחשבות שלי הם רק על התלמידים ותועלתם. ולכן אמרתי שאם אתה חושב על עצמך, צריך אתה לשאול ממי שחושב על עצמו!...

שהלך פעם אחת עם מרן בעל החזו"א סיפר מרן, שהלך פעם אחת עם מרן בעל החזו"א זיע"א מביקור אצל אמו ע"ה, ובתוך השיחה אמר: שנינו במשנה (אבות פ"א) "הוי מתלמידיו של אהרן כו' אוהב את הבריות ומקרבן לתורה", היינו שאם רוצים לקרב תלמידים לתורה - ההתחלה צריכה להיות 'אהבה'. רק מתוך ה"אוהב את הבריות" - אפשר לבוא ל"ומקרבן לתורה"!

עוד היה אומר, כי מחנך בלי יראת שמים אינו מחנך טוב, ומחנך בלי סבלנות - אינו מחנך כלל!

(מתוך החוברת 'רבינו הגדול היה אומרו')

איך אדם אחד הצליח להפוך את העולם

הגה"צ רבי יצחק קולדצקי שליט"א: רבי זאב ברלין זצ"ל, ראש ישיבת 'גאון יעקב' סיפר לי שפעם ראה את ראש ישיבת 'רבינו חיים ברלין' רבי יצחק הוטנר זצ"ל, עומד סמוך לבית שה'חזון איש' התגורר בו בסוף ימיו ומתבונן. רבי יצחק הוטנר היה בעל רגש גדול, ורבי זאב שאל אותו על מה הוא מסתכל. אמר לו רבי יצחק: "אני חושב ומתבונן בהתפעלות איך אדם אחד הצליח להפוך את העולם"...

רבותי, ישממה להתפעל. אדם חולני ותשוש מצעירותו, בעל יסורים, שישב בפניתו ולמד תורה לשמה, לא חיפש שררה ולא רבנות - ומצודתו היתה פרושה על כלל ישראל. הוא חולל מהפכות גדולות, במישרין ובעקיפין. העמיד את דקדוק ההלכה ואת עולם הישיבות והאברכים וגם את חינוך הבנות.

מטבעו היה ה'חזון איש' ביישן מאד. השילוב של הבושה ועדינות הנפש אלו יצרו אישיות כובשת שהיתה מופת של מידות טובות והליכה נעימה עם הבריות.

מחותני הצדיק רבי משה טורק זצ"ל תמיד היה אומר שמי שזכה להסתובב אצלו הושפע מכך לכל חייו. הוא היה אומר זאת כך: "את החומרות הידועות של ה'חזון איש'; שאסור להשתמש בחשמל בשבת, שצריך לעשר כל דבר ועוד ועוד - כולם יודעים. אך מה היה ה'מוטו', העוגן המרכזי בביתו, לא כולם יודעים. במחיצתו של ה'חזון איש' יכולנו לחוש באויר ולממש בידיים את ההנהגה ואורח-החיים שלו - "זייט גוטע מענטשיך", ["היו אנשים טובים"].

(מתוך 'לעשות רצונך')

ואשרי עין ראתה את תגובתו של רבי שלמה כהן זצ"ל

הגאון רבי משה מרדכי שולצינגר זצ"ל: הנה זכיתי לגור שבע שנים בבית מו"ח פאר המעלות והמידות רבי שלמה כהן זצ"ל,

אשר לא הניח אחריו כמותו בשגב אצילות מידותיו הטהורות.

יום אחד בא אליו איש אחד, שראה שנדפסה בארה"ב מהדורה חדשה של ספרי שו"ת "בנין שלמה" ו"עצי ברושים" מזקנו מאור הגולה ה"חשק שלמה" זיע"א. ויאמר: הלא אתם היורשים היחידים של הספרים הללו, שהרי לסבא שלכם ה"חשק שלמה" הי' רק בן יחיד אחד [מלבד שש בנותיו] בנו רבי אברהם יעקב הכהן זצ"ל, ולא נשאר ממנו אלא בן יחיד, רבי שלמה כהן, ואיך זה יבוא מישהו ויעשה כזה מעשה גזילה לעין השמש להדפיס את ספריו, אתם צריכים לתבוע ממנו תשלום גדול, ולתובעו לדין תורה וכו' וכו'.

ואשרי עין ראתה את תגובתו של רבי שלמה כהן זצ"ל: אני מודה לכם מאוד על הבשורה הטובה שבישרתם לי עכשיו, כי זה שנים רבות שליבי נוקפי על שאין אני מדפיס את ה"בנין שלמה" וה"עצי ברושים", לא למטרות רווחים, אלא להגדיל תורה ולהאדירה, שהרי הספרים אזלו זה מכבר, ועלי מוטלת החובה להפיץ בעולם את תורת הסבא זצ"ל, ועד עכשיו לא עלתה בידי.

והנה באתם עכשיו ובישרתם לי בשורה טובה, וב"ה הספרים הודפסו שוב, והם בהישג יד של כל המעוניין בהם, אקווה לרכוש את הספרים, ואראה שם את שם וכתובת המדפיס הנוכחי, ואכתוב לו מכתב תודה וברכה...

אפילו לא עלתה על דעתו שלפחות עותק אחד מהספר מגיע לו בחינם מהמו"ל הנוכחי

(מתוך הספר פניני משמר הלוי)

הצדיקים הצעירים

המדור שבו תזכו בעוה"ז והשכר הגדול שמור לעתיד לבוא

יום אחד, הגיע תורו של חברי יואל לקבל את הספר הנפלא "הצדיק המסתורי". כאשר יואל אחז בספר וראה שהעטיפה שלו מעט קרועה, הוא פנה אלי ושאל: "מי קרע את הספר?"

חיים ויענקי מספרים על הספרייה של סבא והספר שי"נקרע"

שלו מעט קרועה (בכל זאת, מדובר בספר ישן). הוא פנה אלי ושאל: "מי קרע את הספר?". "שימי", עניתי לו.

יואל ספר לכולם שהוא קבל את הספר המבקש, 'הצדיק

המסתורי', ובשקט בשקט ספר לכמה ילדים שאסור לתת ספרים לשימי כי הוא לא שומר על הספרים. ועוד כמה ילדים העבירו את הידיעה האחד לשני ששימי הוא זה שקרע את הספר של הספרייה!

השמועה התגלגלה מפה לאזן והגיעה עד לשימי עצמו.

יום אחד הגיע אלי שימי כעוס

יום אחד הגיע אלי שימי כעוס ופגוע ובא בטענה: "למה אתה משקר שאני קרעתי את הספר? לא קרעתי שום דבר! החזרתי לך את הספר בדיוק כפי שקבלתי אותו! הרי אתה לא זוכר שזה היה קרוע קודם?!"

הבטתי בו מפתח. "נכון", עניתי לו. "אני אף פעם לא אמרתי שאתה קרעתי אותו!" "אבל יואל שאל אותך מי קרע את הספר, ואתה ענית 'שימי'!" התרעם שימי. ואז נפל לי האסימון.

הכל התחיל כאשר סבא שלי, שהתגורר בעיר די רחוקה, החליט לעבור לגור סמוך אלינו. ככה אוכל להיות יחד עם הבנים והנכדים, והמשפחה תהיה מאחדת, הוא אמר. אבא ואני נסענו אליו בשמחה כדי לעזור לו לארגן את תכולת הדיירה הישנה.

במהלך האריזות, גליתי פתאום באחד הארונות ערמה גדולה של ספרי ילדים ישנים מאד. הם נראו לי מרתקים! (האם שמעתם פעם על הספר 'גלגל חוזר בעולם'? או על ספוריו של 'הצדיק המסתורי'?). סבא חיך ואמר לי: "הספרים האלה כבר ישנים. היום ספרים הם מלאי צבעים, יש בהם קומיקס וציורים, אז בטח הם כבר לא מעניינים אף אחד. אולי נתן אותם לספרייה שתתרום לקבל אותם, אבל קשה להאמין שיש ספרייה כזו."

באותו רגע עלה במחירי רעיון נפלא. "סבא!" אמרתי, "היום ב'חידר' למדנו על מעלת מדת החסד וכמה

חשוב לעשות טוב לאחרים. לכן, חשבתי לפתח ספרית

השאלה קטנה לחברים שלי ב'חידר' מהספרים האלו!" וכך בדיוק היה. ביום למחרת פרסמתי לילדים בכתה: "יש ברשותי ספרים ותיקים מעניינים ומרתקים מאד שבטח עוד לא קראתם!". להפתעתי הרבה, ההתלהבות הייתה עצומה. ילדים רבים התחילו לבקש ספרים, ואפילו ארגנו תור מסדר - מי מקבל כל ספר ומתי.

יום אחד, הגיע תורו של חברי יואל לקבל את הספר הנפלא "הצדיק המסתורי". כאשר יואל אחז בספר וראה שהעטיפה

לא ידעתי אם לצחק או לבכות איזו תקלה גדולה יצאה מהספור הזה. והסברתי את הטעות הגדולה: "אוי, איזו אי-הבנה! יואל באמת שאל אותי מי קרע (באות עי"ו). אבל אני הבנתי שהוא שואל אותי מי קרא (באות אל"ף) את הספר קדם! רציתי שהוא ידע כפי שיוכל לגשת ולשאל אותה אם הספור באמת מעניין! מי היה מעלה בדעתו להגיד שאתה זה שקרעת...".

שימי נרגע גם הוא והבין את הטעות במלים הדומות. ואני החלטתי שאם יצאה לנו כזאת תקלה גדולה של דיבורי לשון הרע ופגיעה בחבר שלא עשה כלום, אז חייבים להתחזק בלמוד ההלכות של לשון הרע. וכך כל מי שרצה ספר, אמרתי לו שהוא יכול לקבל עדיפות וקדימות בקבלת ספר אם הוא ילמד משהו בספר חפץ חיים. לשמחתי הגדולה תוך יום כבר הגיעו עשרה חברים שאמרו שהם למדו והתחזקו, והיום

תשובות לגליון פרשת אמור:

"אם ראובן דבר על שמעון בפני לוי והלה לוי וספר את הדברים לשמעון... אסור לשמעון לומר אחר כך לראובן: 'איך דברת עלי בפני לוי?', כי על ידי זה גם הוא עובר על אסור רכילות מחמת לוי. ובעונותינו הרבים, הרבה אנשים נכשלו בזה."

הזוכה במצלמה דיגיטלית:

שלומי זוננפלד מירושלים

הזוכים מקבלים הודעה טלפונית

שימו לב: ניתן לענות תשובות עד יום שני בשעה 8 בערב

לתשומת לבכם: עקב רבוי הפניות ותשובות הקוראים. כל משפחה נכנסת רק פעם אחת להגרלה. לכן, אם יש כמה בני משפחה המעוניינים להשיב, יש לעשות זאת בשיחה אחת בלבד.

הם ממש לא מאמינים איך יכלו לדבר לשון הרע על חבר. וכך יצא שמהספרייה הזו קבלנו אוצר כפול: גם זכינו לעשות חסד ולשמח ילדים, וגם למדנו שיעור חשוב מאד - עד כמה קל לטעות ולחשד, וכמה חשוב לברר את האמת ותמיד לדון את החבר לכף זכות! וחס ושלום לא לדבר לשון הרע על אחרים.

אז בואו נתחזק גם אנחנו. נביא לכם קטע מהספר 'חפץ חיים' - שמירת הלשון' ותגידו לנו מה המלה החסרה כאן ותזכו גם אתם להשתתף בהגרלה הגדולה של מצלמה שמדפיסה את התמונה.

וכך כותב החפץ חיים: "ואם מדבר לשון הרע על חברו ומעורר מדנים עליו, הוא מעורר בזה למעלה ענין קטגוריא על ..... ונותן בזה כח לשטן שיקטרטג על ישראל". אז עינו בספר 'חפץ חיים' - שמירת הלשון' שער הזכירה פרק ב', וענו לנו מה המלה החסרה.

ככה עונים תשובות וזוכים בפרסים

במה זוכים?
זוכים במצלמה דיגיטלית, שגם מצלמת וגם מדפיסה על נייר מיוחד שיש בה

איך עונים?

- מכינים בקצרה את התשובות לשאלה
- מתקשרים למוקד 'על הצדיקים' 073-345-30-95
- משאירים את שמכם, שם העיר ומס' הטלפון שלכם
- עונים את התשובות בקול צלול ובהיר

עכשיו מתפללים שתזכו

באתי לבקר את אהבת התורה

על אהבת התורה

של מרן רבי עובדיה יוסף זצוק"ל

על אהבת התורה של מרן רבי עובדיה יוסף מסופר כדלהלן: סיפר מרן רבי יצחק זילברשטיין שבשנת תשל"ה התלווה לחמיו, מרן הרב אלישיב לקיים ביקור חולים אצל רבי עובדיה יוסף. ושם התעכבו והאריך

בדיבורו יותר מהרגלו. כשיצאו שאל הרב זילברשטיין את חמיו מפני מה יצא מגדרו בביקור זה? ענה לו הרב אלישיב כי באתי לבקר את אהבת התורה, כי רק מפני שעלה על סולם בחדר הספרים, כדי לעיין באחד הספרים, ומרוב שקיעותו בתורה, בהיותו מעיין בספר, שכח שעומד על הסולם, ומיהר עם הספר ללכת לכתוב מה שנתחדש בדעתו, וכך נפל ונחבל. לכבוד תורתו של גאון כזה, שאהבת התורה ושקידתה הנדירה בוערת בעצמותיו, עד שבעת לימודו אינו שם לב כלל למה שקורה עמו, ראוי שאחרוג מגדרי!

תלמיד חכם אחד, עבר צינתור בבית החולים 'הדסה עין כרם'. הוא סיפר על עצמו כדלהלן: כשהתעוררתי מהצינתור הייתי חלש מאד, שכבתי על המיטה בבית החולים באפיסת כוחות נוראית. כשנכנס הפרופסור לבקרני, הביט בי בתמיהה, ושאל: איפה הספר לימוד שלך? ענית לו שתמו כל כוחותיי, וכעת איני מסוגל אפילו לחשוב בלימוד, כל שכן שלא להחזיק בידי ספר. נענה הפרופסור ואמר לי: 'לפני שנה עבר כאן צינתור הרב עובדיה יוסף, הוא מבוגר ממך בעשרות שנים, כשנכנסתי אליו לבדיקה זו, מיד אחרי הצינתור, הוא אחז ספר לימוד בידו והיה שקוע בו

(מתוך גליונו של הרב שלמה קולדצקי תשפ"ה)

שמעתי בילדותי מאמי ע"ה

מידות טובות

מתורתו של מרן הגר"ג אדלשטיין זצוק"ל

שמעתי בילדותי מאמי ע"ה, שאם לא מוצאים על אדם כף זכות, יש לדונו 'לכף שטות', שהוא לא בעל הבנה, ואינו בר דעת, ואין מה לכעוס עליו, כי זהו טבעו, שנוולד עם אופי כזה. וכן היה מעשה אצל מרן החזון איש זצ"ל, שהגיע אליו אדם שהייתה לו קפיא

על משהו, ואמר לו מרן מה לך להקפיד עליו, הרי זהו האופי שלו וכך טבעו, ואינו מתכוון כנגדך, אלא הוא מתנהג כפי הטבע שלו, ואינך צריך להיפגע ולהקפיד עליו.

בסוף שמונה עשרה מבקשים נצור לשוני מרע, וזהו נוסח תפילה מהאמוראים כדאיטא בברכות דף י"ז שמר בריה דרבינא היה מבקש כן לאחר תפילתו, ורואים שאפילו האמוראים הקדושים, שהקטן שבהם היה בכוחו להחיות מתים, גם הם היו צריכים להתפלל ולבקש נצור לשוני מרע, ובלי סיעתא דשמיא לא היה בכוחם לעמוד כנגד היצר הרע של לשון הרע. ואם אמוראים היו צריכים להתפלל על זה, קל וחומר אנחנו, כמה אנו צריכים לבקש רחמים שלא להיכשל בלשון הרע. אך המציאות היא שלא מרגישים כן, וכי אנו יכולים לומר על עצמנו שאנו מתחננים? אדם חושב שהוא יכול להיזהר, ואינו מרגיש שצריך סיעתא דשמיא, וזה לא נכון! אם אמוראים היו צריכים תחנונים, קל וחומר כל אחד ואחד, וצריך לבקש תחנונים מעומק הלב על זה.

ומחכה שיחזירו לו טובה

לפעמים אדם עושה טובות לאנשים, ומחכה שיחזירו לו טובה, וכשהוא זקוק לטובה מהם, הוא מחכה שיעזרו לו, ואם אינם עוזרים לו, הוא כועס ומתרגז עליהם שהם כפויי טובה, ואכפת לו מדוע אינם מחזירים לו טובה עבור מה שהיטיב עמהם.

אבל באמת אם יתבונן יראה כי אין סיבה לכעס, שהרי גם אם הוא לא היה להם עושה את הטובה, הם היו מקבלים את הטובה ממקום אחר ולא היה חסר להם כלום, כי כן נפסק עליהם מן השמים, ונמצא שלא הרוויחו ממנו, כי גם בלעדיו היו מקבלים מן השמים את הטובה [ואמנם מצד המקבל צריכה להיות הכרת הטוב אבל מצד הנותן אין סיבה לכעס].

(מתוך גליון 'דרכי החינוך' גליון 400)